

культура

і життя

www.uaculture.com

№ 18 (4590) 30 квітня, 2014 рік

Виходить із 7 жовтня 1923 р.

УРОКИ НАТХНЕННЯ

Вже 30 років кращі музичні дитячі твори беруть участь у традиційному міському конкурсі імені композитора Валерія Подвали. Цього разу – на базі Київської музичної школи № 3 ім. В. Косенка.

» СТОР.

5

ОРІЕНТИР – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РІВЕНЬ

Багату виставку робіт до 45-річчя своєї організації презентували київські митці в столичному Будинку художника.

» СТОР.

8

«СКРИНЯ» ПОВНА ЛЮБОВІ

Чверть віку сплітає пісня віночок кохання, поєднує душі славного дуету «Скриня» – заслужених артистів України Володимира та Марії Лобурак, сьогоднішніх гостей редакції.

» СТОР.

7

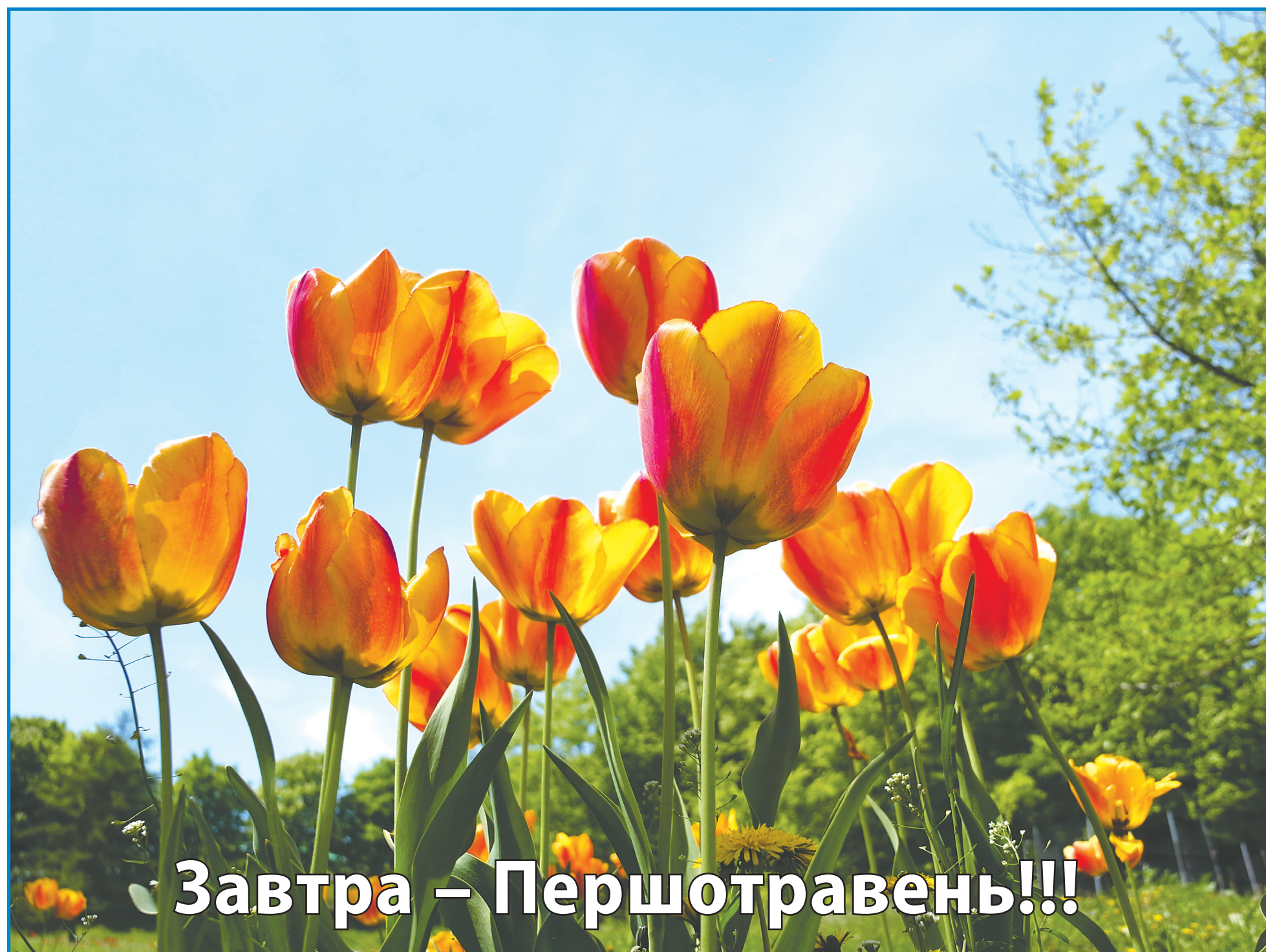
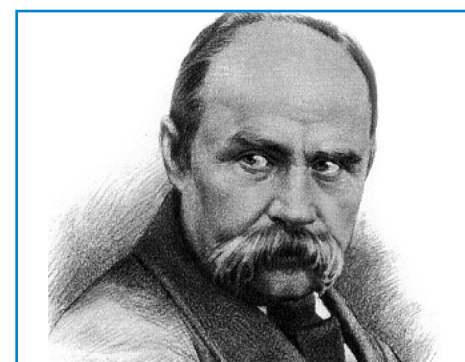

«НАШ ПРОРОК»

В музеї Володимира Гнатюка на Тернопілі до ювілею Тараса Шевченка зібрано унікальні експонати – книги-дарунки письменників, учених, художників України, присвячені Великому Пророку.

» СТОР.

15

Завтра – Першотравень!!!

**СТИПЕНДІЇ ПРЕЗИДЕНТА –
МОЛОДИМ МАЙСТРАМ
НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА**

На виконання Указу Президента України від 27.09.2011 № 928 «Про стипендії Президента України для молодих майстрів народного мистецтва» та Указу Президента України від 22.01.2014 № 29 «Про призначення стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва на 2014 рік» Міністерство культури України видало наказ від 04.04.2014 № 204 «Про виплату стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва у 2014 році».

Найближчим часом Мінкультури розпочне виплату стипендій Президента України молодим майстрам народного мистецтва.

**СТВОРЕНО ОНОВЛЕНУ
МУЗЕЙНУ РАДУ**

При формуванні Музейної ради Міністерство культури керувалося прагненням отримати максимально широкий та збалансований склад, що відображав би інтереси музеїв різних типів підпорядкування, розмірів та напрямків. До ради увійшли 15 експертів музейної справи, проте для забезпечення прозорості та ефективності в її роботі планується щорічна ротація складу на третину. При відборі експертів Міністерство культури зважало на їхній авторитет серед громади музейних працівників, напрацьований завдяки фаховості та значному досвіду роботи в галузі, або ж завдяки наявності успішної реалізації новаторських проектів.

Перед новоствореною радою постали як питання стратегічних змін у музейній сфері, так і гострі кризові моменти, що потребують негайного вирішення.

Генеральний директор ЮНЕСКО відвідала «Софію Київську»

На запрошення міністра культури України Євгена Нищука у Києві перебували з офіційним візитом генеральний директор ЮНЕСКО Ірина Бокова, а також її заступник з питань культури Франческо Бандарін. Разом із заступником міністра закордонних справ України, головою Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Данилом Лубківським вони відвідали Національний заповідник «Софія Київська», де мали змогу ознайомитися з унікальною пам'яткою всесвітнього значення Софійським собором та ходом робіт з консервації та реставрації монументального живопису собору.

Після від'їзду пані Бокової, Франческо Бандарін зустрівся з генеральним директором Національного заповідника «Софія Київська» Оленою Сердюк та науковим

колективом. На зустрічі також були присутні: заступник генерального директора заповідника з пам'яткоохоронної діяльності Сергій Груздо, головний архітектор

Любов Апостолюва-Сосса, завідувач відділу міжнародних відносин Марія Буюклі, начальник Управління охорони нерухомої культурної спадщини Міністерства культури Лідія Карпенко.

У ході зустрічі пан Ф. Бандарін був ознайомлений із проектом Постанови Верховної Ради України «Про регулювання містобудівної діяльності та збереження традиційного характеру середовища історичного центру Києва», підготовленим фахівцями заповідника і переданим до Міністерства культури України, а також з номінаційним дос'є на включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО об'єкта «Київ: Собор Святої Софії з прилеглими монастирськими спорудами, Андріївська та Кирилівська церкви, Києво-Печерська Лавра» та відзначив високий рівень його підготовки.

Конкурс на кращий Меморіал Героям Небесної сотні

Для визначення найкращої ідеї художнього відображення трагічних подій, які відбулися в Києві протягом кінця 2013 – початку 2014 років, та вшанування пам'яті загиблих за честь та гідність України Героїв, Міністерство культури України спільно з Департаментом містобудування та архітектури КМДА оголосило Всеукраїнський відкритий конкурс на визначення кращої ідеї Меморіального комплексу Героям Небесної сотні у Києві.

Міністр культури Євген Нищук наголосив, що історія України мала багато трагічних періодів, коли свобода і навіть сам факт існування українського народу опинялися під загрозою. В такі періоди найкращі сини і дочки України ставали на захист своєї землі, своєї держави, своїх

співвітчизників. Нинішній час – час вибору між свободою та рабством, світлим майбутнім та темним минулим, справедливостю та тиранією: «На Майдані пліч-о-пліч стали українці і євреї, росіяни та вірмени, грузини і білоруси. Їх об'єднала українська земля та бажання жити у вільній країні. Спочатку вони вимагали права вибору. Потім їм довелося вимагати права жити. І хоч кулі снайперів – це вагомий аргумент, але ні кулі, ні гранати, ні нелюдська жорстокість не змогли перемогти цих людей. Вони гинули, та не здавалися... Так на Майдані з'явилась ще одна сотня – Небесна. Для України це найголовніша, найвпливовіша сотня. Кожен із них заплатив за свої переконання найвищу ціну – життя. І для нас є святим обов'язком гідно вшанувати цих Героїв».

За словами Євгена Нищука, на вигоду громади було прийнято рішення про створення Меморіалу Героям Небесної сотні. Цей меморіал має стати народною справою, коли кожен охочий зможе долучитися до неї – чи ідеєю, чи голосуванням, чи фінансовою підтримкою. Взяти участь у створенні проекту можуть усі бажаючі, без обмежень фахового рівня учасників. Також передбачена можливість участі в конкурсі громадян інших держав. Підготовка та всі етапи проведення конкурсу широко висвітлюватимуться на офіційному веб-сайті конкурсу – <http://nebesna.kg.gov.ua/>. Після широкого публічного обговорення проекти будуть винесені на розгляд Ради громадських експертів та журі Конкурсу.

Пам'яті героїв-ліквідаторів

26 квітня в Києві вшанували пам'ять загиблих від наслідків техногенної катастрофи – аварії на Чорнобильській АЕС, яка сталась 1986 року. Цю сумну дату Генеральна Асамблея ООН визначила як Міжнародний день

пам'яті жертв радіаційних аварій і катастроф.

Поминальну церемонію однієї з найтрагічніших дат в історії українського народу провели біля Меморіального кургану «Героям Чорнобиля» та пам'ятного знака «Воїнам Чорнобиля». У ній взяли участь члени уряду, представники КМДА, народні депутати, релігійна громада.

«28 років тому ніхто не міг навіть уявити, що та весна назавжди буде вписана в історію не лише нашого народу, а й усього людства. Що про невелике місто Чорнобиль за 130 кілометрів від Києва дізнається весь світ, – сказав міністр культури

Євген Нищук. – Ця страшна аварія, яка трапилась в серці України, є застереженням і великим нагадуванням, що як би не розвивались технології, якими б потужними не були ці розробки – ми маємо пам'ятати про їх небезпечну природу. Українці заплатили за Чорнобиль дуже високу ціну, заплатили багатьма життями – пожежників, військових, добровольців, які працювали на ліквідації аварії. Але радіоактивна отрута, на жаль, і досі жорстоко, повільно впливає на людей. Її страшні наслідки ми пожинаємо і сьогодні. Це застереження усім нам – ми повинні робити все задля того, щоб подібні катастрофи ніколи не повторилися. І пам'ятати – людські життя стоять понад усіма технологіями».

Відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік першого заступника міністра культури України ОСТРОВСЬКОЇ-ЛЮТОЇ Олеси Богданівни

Відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» публікуємо відомості, зазначені в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру першого заступника міністра культури України ОСТРОВСЬКОЇ-ЛЮТОЇ Олеси Богданівни за 2013 рік:

Члени сім'ї декларанта: чоловік Лютий Т. В., дочка Люта С. Т.

Відомості про доходи:

Загальна сума сукупного доходу Островської-Лютої О. Б. складає 897 887 грн., у тому числі:

– заробітна плата, інші виплати та винагороди, нараховані (виплачені) декларанту відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору – 342 094 грн.;

– дохід від відчуження рухомого та нерухомого майна – 555 793 грн.

Загальна сума сукупного доходу членів сім'ї складає 132 059 грн., у тому числі:

– заробітна плата, інші виплати та винагороди, нараховані (виплачені) декларанту відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору – 102 676,95 грн.

– дохід від викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики зі спорту – 29 828 грн.

Відомості про нерухоме майно:

Майно, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта:

– квартира загальною площею 96,4 кв. м. (придбана у власність за 720 000 грн.)

Відомості про транспортні засоби:

Транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування Островської-Лютої О. Б.:

– Hyundai Accent, рік випуску 2008.

Відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік заступника міністра культури України ЖУРАВЧАКА Олександра Петровича

Відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» публікуємо відомості, зазначені в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру заступника міністра культури України Журавчака Олександра Петровича за 2013 рік:

Відомості про доходи:

Загальна сума сукупного доходу Журавчака О. П. складає 31 043 грн., у тому числі:

– заробітна плата, інші виплати та винагороди, нараховані (виплачені) декларанту відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору – 19 043 грн.;

– авторська винагорода, інші доходи від реалізації майнових прав інтелектуальної власності – 12 000 грн.;

Відомості про транспортні засоби:

Транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування Журавчака О. П.:

– Opel Omega 2.0i, 1984, рік випуску 1990.

ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ

Міністерство культури України винесло на публічне громадське обговорення проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки розвитку культури» (розміщено на офіційному веб-сайті міністерства в рубриці «Громадське обговорення»).

Обговорення проекту постанови «Про Раду міжнародної злагоди» триватиме місяць від дати його розміщення на офіційному веб-сайті Мінкультури.

Пропозиції можна надсилати на поштову адресу: Мінкультури, вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601; на електронну адресу: mart@mincult.gov.ua і за тел./факсом: 234-79-11.

БІБЛІОНІЧ КЛИЧЕ ТЕБЕ

У Всесвітній день книги та авторського права, 23 квітня 2014 року, в Державній бібліотеці України для юнацтва вперше пройшла Всеукраїнська молодіжна бібліоніч «Книгою призначена зустріч», спрямована на підтримку читання та інтелектуального розвитку молодого покоління. У цей вечір заклад відвідали понад 250 осіб – учні шкіл та ліцеїв Києва, курсанти Міжрегіонального вищого професійного училища зв'язку, студенти Київського регіонального вищого професійного училища будівництва, працівники міських і районних бібліотек тощо.

Відвідувачі мали змогу зустрітися із сучасними українськими письменниками, переглянути кінофільми про життя та творчість М. Гоголя, Т. Шевченка, М. Булгакова, взяти участь у вікторині,

присвяченій 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка (переможці отримали призи) та в інтелектуальній грі «Книга – міст у світ знань», ознайомитися з бібліотекою та її книгосховищем, виставкою книжкових пам'яток тощо.

Молодіжна бібліоніч залишила незабутні враження і надихнула бібліотекарів та відвідувачів на проведення таких зустрічей у майбутньому. Кожен, хто завітав до книгозбірні, отримав позитивні враження і залишився задоволений роботою улюбленої бібліотеки, а це – головне!

ТВОРЧА ЗУСТРІЧ ІЗ ІРИНОЮ СЕМЕНЕНКО

У Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України, що на території Національного заповідника «Софія Київська», в рамках літературно-музичного проекту «Мистецькі зустрічі в архіві-музеї» відбулася творча зустріч із заслуженою артисткою України, солісткою Національної опери України Іриною Семененко та студентами її класу в Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського. Під орудою концертмейстера Артема Лавриненка звучали твори зарубіжних та українських композиторів у виконанні вихованців Ірини Семененко.

Ірина Валентинівна передала на зберігання архіву-музею деякі свої документи і таким чином відкрила особистий фонд у ЦДАМЛМ України.

Довідково

Літературно-музичний проект «Мистецькі зустрічі в архіві-музеї» започатковано у квітні 2012 року. Протягом

2012–2013 рр. у ньому взяли участь майстер художнього слова Анатолій Паламаренко; композитори Леонід Грабовський, Олександр Щетинський, баяніст Роман Юсипей, піаністи Олег Безбородько, Євгеній Громов, Вікторія Ільченко, Олександр Москалець, Єлизавета Плужко, Ігор Савчук, скрипалька Катерина Суглобіна, музикознавець Ірина Тукова, етномузиколог Наталія Сербіна, співачка Оксана Казанцева-Кабка, Вікторія Заболоцька, бард Олеся Найдюк, дует «Брати Че» (Василь та Віктор Черняхівські), драматург Тетяна Киценко, філософи Андрій Нікітін та президент фестивалю «Сходи до неба» Володимир Сімонов; ансамбль солістів «Sonor continuus» (художній керівник – Павло Колпаков), «Luna Ensemble», дитячий народний хор «Зірниця», київський театр «Відкритий погляд» тощо. Зустрічі супроводжувалися виставками архівних документів, раритетних видань та музейних предметів ЦДАМЛМ України («Баян в українській музиці», «Неофіційні обличчя класиків: шаржі та карикатури з фондів ЦДАМЛМ України»), тематичними оглядами («Особові фонди фольклористів у ЦДАМЛМ України»).

Автор ідеї та керівник проекту – директор ЦДАМЛМ України Олена Кульчий. Координатор програм – головний науковий співробітник відділу формування НАФ та діловодства Ілона Таміліна. Проект відбувається за підтримки Державної архівної служби України.

СУЧАСНЕ ТАЙВАНСЬКЕ КІНО У КИЄВІ

У домі освіти та культури «Майстер Клас» відбувся показ фільму «Гарні чоловіки, хороші жінки» (Hao nan hao nu) сучасного класика Хоу Сяоянь (Hou Xiaohian). Стрічці передувала лекція Станіслава Бітюцького про тайванську «нову хвилю» як приклад постколоніального кінематографа.

У фільмі актриса грає реального персонажа-учасницю антияпонського опору в Китаї 40-х років, заарештовану як підричний елемент після повернення на Тайвань в 1995-х. Образи, нав'язані її минулим (робота в барі й наркозалежність), з'єднуються з фантазіями про ще не зняту стрічку.

«Гарні чоловіки, хороші жінки» – це приклад політичного кінематографа, де політичне виявляється захованим за інтимними історіями звичайних людей. А також це розповідь про зв'язок поколінь, де молодість одних припала на страшний період «Білого терору», а інших – на епоху капіталізації Тайваню. Усе що пов'язує їх – це пам'ять.

5 травня в залі Берлінської філармонії відбудеться концерт академічного молодіжного симфонічного оркестру «INSO-Львів», в якому вперше звучатиме музика видатних майстрів музичного мистецтва України та Азербайджану.

«INSO-Львів» виконає Концерт для оркестру «Карпатський», під диригуванням автора, Героя України Мирослава Скорика. Також прозвучать твори азербайджанських композиторів С. Гаджибекова (симфонічна поема «Караван»), К. Караєва (симфонічні гравюри «Дон Кіхот»), Ф. Амірова – Е. Назірова (фортепіанний концерт на арабській темі).

У заході візьмуть участь диригент Фахраддіна Керімова та відомий

Львівський оркестр – в Берліні

азербайджанський піаніст, ректор Бакинської музичної академії імені Узеїра Гаджибекова Фахрад Шамсі огли Бадалбейлі.

Довідково

Академічний молодіжний симфонічний оркестр «INSO-Львів» заснований у 1998 р. Мирославом Скориком, Володимиром Сивохіпом та Гунгардом Маттесом. Талановита молодь складає 90 відсотків колективу. Протягом 15 років він відкриває слухачам невідомі сторінки української музики різних часів та епох. Відомий своїми успіхами не лише у Львові, а й по всій Україні та далеко за її межами.

Багата українська музична спадщина, маловідома закордонному слухачеві, була відкрита світу завдяки багаторазовим щорічним турне країнами Західної Європи (Швейцарія, Італія, Франція, Австрія, Польща, Німеччина, Португалія, Іспанія).

У 2005 році оркестр провів великий гастролю містами Китаю.

Його художнім керівником є народний артист України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, академік Академії мистецтв України, професор, кандидат мистецтвознавства, Герой України – Мирослав Скорик.

У вересні 2010 р. рішенням обласної ради оркестр «INSO-Львів» було прикріплено як окрему концертну одиницю до складу Львівської обласної філармонії. У жовтні 2011-го постановою колегії Міністерства культури і туризму України та Указом Президента України Молодіжному симфонічному оркестру «INSO-Львів» присвоєно статус академічного.

X КИЇВСЬКА МІЖНАРОДНА КНИЖКОВА ВИСТАВКА

16-18 травня 2014 р., м. Київ

Щорічне проведення в Києві міжнародної книжкової виставки, започаткованої у 2004 році, стало вже гарною традицією.

Ювілейна X Київська міжнародна книжкова виставка має довести всьому світу, що книга у нашій державі, не зважаючи на жодні обставини, була й буде фундаментом освіти, науки, духовності та культури українського народу.

Підготовку, організацію та проведення заходу забезпечує Державний комітет телебачення і радіомовлення України.

У цьогорічній виставці планується участь вітчизняних та зарубіжних видавництв різних форм власності, поліграфічних та книготорговельних

підприємств, дитячих літературних журналів та газет.

Станом на сьогодні зголосилися представити свої новинки майже 60 видавничих організацій, серед яких і знані видавництва, такі як «Дніпро», «Либідь», «Мистецтво», «Світ», «Криниця», «Видавництво Старого Лева» і видавничі організації, що тільки починають свій шлях в галузі книговидавання та книготорговельності.

Окремою експозицією будуть представлені книги, присвячені святкуванню 200-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка.

Під час проходження виставки відбудеться урочиста церемонія нагородження переможців конкурсу «Краща книга

України 2013 року» та лауреатів міжнародних конкурсів.

Відвідувачів зустрічатиме «Літературний салон», де усі зацікавлені поспілкуються як з видатними, відомими та популярними письменниками сучасності Іваном Драчем, Андрієм Курковим, Леонідом Горлачем, Анатолієм Качаном, Галиною Тарасюк, так і з молодими талановитими початківцями на літературній ниві. У «Літературному салоні» щодня проходили цікаві презентації книжкових новинок, літературні зустрічі, круглі столи, семінари, автограф-сесії, відкриті дискусії з питань мистецтва книги та проблем книговидавання.

План рекламної кампанії, присвяченої висвітленню підготовки та проведенню X КМКВ, передбачає низку заходів за участю вітчизняних друкованих та електронних ЗМІ.

Зокрема, з метою залучення до участі у виставці-ярмарку видавців, а також відвідування виставкового заходу киянами і гостями міста Держкомтелерадіо запланувано рекламну кампанію X КМКВ в теле-

радіофері за медійної підтримки Національної телекомпанії України, Національної радіокомпанії України, Київської державної регіональної телерадіокомпанії, телерадіокомпанії «Культура». Крім того, організаторами виставки-ярмарку запропоновано стати інформаційними спонсорами заходу газетам «Урядовий кур'єр», «День», «Культура і життя», «Кримська світлиця», «Хрещатик», «Українська літературна газета», журналу «Книголюб». Веб-портали: «Зелений пес», «Друг читача», «Культура», «Гоголівська академія», «Книжковий хмарочос» тощо.

Висвітлення виставкових заходів вітчизняними друкованими та електронними засобами масової інформації відбуватиметься упродовж роботи X КМКВ, за формою подачі матеріалу це будуть інтерв'ю, репортажі, нариси, звіти, замітки, замальовки, сюжети тощо.

Передбачається, що в рамках виставки-ярмарку відбудеться благодійна акція – безоплатна передача видань дитячим освітнім установам для поповнення їхніх бібліотечних фондів.

«Народна філармонія» єднає серця

Руслана ЛОЦМАН,
координатор проекту

Після вдалої зустрічі з військовослужбовцями Чернігівщини, про що ми розповідали у № 15 (4587) від 11 квітня ц. р., артисти «Народної філармонії» відвідали українських військових на Півдні України.

Протягом 20–23 квітня під гаслом «Великдень у Армії» відбулось сім концертів у Миколаївській, Одеській та Київській областях. Всеукраїнська акція, основною метою якої є підняття бойового духу солдатів та духовне єднання нашого народу, відбулась за сприяння Міністерства культури України та Міністерства оборони України.

Традиційно концерти-зустрічі з українськими військовими розпочинались духовним зверненням отця Димитрія (Присяжного), який молитвою та Великодніми піснеспівами привітав наших захисників з найбільшим християнським святом – Воскресінням Христовим.

Із Благодатним Вогнем завітала до солдатів народна артистка України Раїса Недашківська. У своєму поетичному виступі Раїса Степанівна поєднала молитовне звернення зі словами щирої вдячності та гордості за тих воїнів, які гідно витримали події в Криму та повернулись на материкову Україну.

У трьох частинах із шести відвіданих на Півдні України артистів зустрічали сім'ї військовослужбовців, які покинули власні житла на Кримському півострові і тимчасово мешкають у

санаторіях Одещини та Миколаєва. Саме тому виступ автора низки дитячих пісень, композитора, заслуженої артистки України Лесі Горової виявився надзвичайно доречним, адже під її пісні радісно водили хороводи малята від 2 років і старші діти.

За час мистецьких зустрічей військові й митці не лише поріднилися, а й спільно передавали з рук у руки улюблений солдатський інструмент – гітару. Так, дружні музичні діалоги з військовими проводила співачка-бард, журналістка Тетяна Володаш, у відповідь якій Руслана Сухий із Миколаївської авіаційної частини виконав кілька духовних пісень, а вже в Одесі до гітари долучився місцевий віртуоз, соліст Одеської обласної філармонії Дмитро Печкін.

Щирими оплесками супроводжувались виступи лідерів гурту «Тарута» – Олени та Євгена Романенків. Їхні запальні пісні, ритмічні мелодії та істинно фольклорні мотиви надихали глядачів на співи і танці. Спеціально для моряків вони

виконали українську народну пісню про військових на кораблі.

Радісними усмішками ясніли обличчя наших захисників у той момент, коли їм було вручено листи від київських дітей із театру пісні «Ладоньки» та ніжні послання від студенток Корсунь-Шевченківського педучилища. Солдати «заробляли» прямо на сцені, розповідаючи вірші, співаючи пісні, танцюючи.

Яскравим спільним номером, в якому брали участь артисти «Народної філармонії» і військово-службовці, стало виконання трьох мовами пісні про «Капітана». Наостанок ведуча концертних заходів, співачка, лауреат Міжнародних конкурсів Руслана Лоцман виконала кілька українських пісень та подякувала основним спонсорам поїздки на Південь – Міжнародному благодійному фонду «Відкрий Україну», завдяки якому відбулись ці теплі зустрічі.

На завершення концертів серця митців і воїнів українського народу єднались у спільному виконанні Державного Гімну України та Духовного – «Боже великий,

єдиний, нам Україну храни», після чого відбулась передача Великодніх дарунків. Привітати українську армію зі святом зголосилось чимало активістів: повний мікроавтобус із продуктами, необхідними речами для побуту прибув з Черкаської області; окремі доброчинці передали для моряків електрочайники та праски (жителі сіл Шполянського району Черкаської області, колектив ТОВ «ІНТЕРПАП»); прихожани православних церков передали святкові кошики з пасками та крашанками (Володимирський собор, церква Миколи Святоші м. Києва, Свято-Покровський храм м. Боярки Київської області); окремі громадяни-слухачі Українського радіо передали свої пожертви військовослужбовцям.

І так само, як на Чернігівщині, військові дякували артистам за приїзд, а ті у відповідь дарували свої диски, книги, газети про попередню поїздку до танкової бригади. Фото солдатів, які перебувають на Півночі України, разом з Великодніми листівками потрапили в руки

українських воїнів Півдня, символічно об'єднавши Сіверщину і Причорномор'я ланцюгом добра, миру і світлого майбутнього нашої Батьківщини.

У той час, коли група артистів «Народної філармонії» перебувала на Півдні, інша «бригада» митців побувала з концертом у Васильківській авіаційній частині Збройних сил України. На Півдні і в Центрі України одночасно звучало «Христос воскрес! Воістину воскрес!», закликаючи небесних ангелів до молитви за Україну і мир в усьому світі.

Великдень в Армії справді відбувся велично. Київським солдатам своє мистецтво дарували: активний громадський діяч, публіцист і бард, ведучий Євромайдану Володимир Гонський, заслужений діяч мистецтв України Ірина Кириліна, заслужені артисти України – ансамбль «Горлиця», лідер гурту «Божичі» Валерій Гладунець, студентки КНУКіМ Саша Міськова та Аліна Самофалова, шестирічна Катруся Проворова.

Окремо хочеться подякувати всім, хто долучився до проекту «Народна філармонія», нашим благодійникам, а також тим людям, від кого залежало успішне проведення заходів: водію Анатолію Вялову, звукорежисеру Олександрю Лоцману, журналістці Олені Мокренчук, кореспондентам «Еспресо.ТВ» та «Спільно.ТВ.», які забезпечили фото- та відеозйомку заходів, активістам «Автодозору», координаторам із Міністерства культури – Анні Крук та Андрію Зеблюку.

Наступні зустрічі в рамках мистецького проекту «Народна філармонія» відбудуться 1–4 травня у військових частинах Сумщини та Рівненщини.

Аліна ОНОПА

Ось уже 20 років у клубі «Співуча родина» проходять творчі зустрічі, лунає чарівна пісня, музика і панує святкова атмосфера. З цієї нагоди у Київському міському будинку вчителя відбувся ювілейний концерт «Моя «Співуча родина».

Своє існування ця творча сім'я розпочала з однойменного міського конкурсу, який переріс у ідею створення клубу, де б можна було зустрічатися, спілкуватися, знайомитися з різними пісненими жанрами, національними культурами і просто насолоджуватися чарівним світом пісні. А домівною став Київський будинок учителя. Згодом при ньому розпочав роботу і клуб «Шанувальників романсу».

«20 років – це гідний привід, щоб зупинитись і озирнутися, осмислити зроблене й подивитися на свою діяльність очима різних за віком, професією,

«Співучій родині» – 20

статтю, сімейним статусом, життєвим досвідом, уподобаннями і захопленнями людей, які були пов'язані з клубом у різні періоди існування», – говорить доктор педагогічних наук, професор, президент клубу Галина Лактіонова.

«Це роки насиченої творчої співпраці, спрямованої на розвиток самодіяльного мистецтва, розширення культурного й освітнього простору, – зазначив у буклеті (виданому на честь ювілею) колектив Будинку вчителя. – За цей час постійні відвідувачі та члени клубу стали нашими друзями та однодумцями. Цікаві зустрічі, концертні програми, літературно-музичні вечори, задушевні розмови дали всім нам потужну енергію пошуку і творчості як джерела для творення сьогодення і майбутнього».

«Співуча родина» має благодійне спрямування, засідання

Виступ сестер Турчак із родиною

і концерти є безкоштовними. Учасники заходів, серед яких як професійні, так і аматорські виконавці та колективи, виступають безкорисливо, і за їхніми плечима вже понад 160 концертних програм, слухачами яких було більше 35 тисяч відвідувачів!

Кожен концерт – це завжди свято для справжніх

шанувальників української пісні. І цього разу у затишній залі Будинку вчителя учасники торжества презентували глядачам пісенні подарунки. Виступили Неля Франчук і Григорій Лук'яненко, ветерани Великої Вітчизняної війни Віктор Болтрик (разом із вокальним ансамблем «Київські соловейки»

дитячої музичної школи № 29 міста Києва) і Софія Дев'ятова, Валентина Кузик із онукою Ульяною Яненко, Наталя Полтавець, Оксана Ярова, Маркіян Свято, Галина Лактіонова, Денис Голубицький і дует «Ноктюрн», Володимир Самайда, дует «Простір музики», хор Патріаршого собору Воскресіння Христового греко-католицької церкви в Києві, український народний хор ім. С. Павлюченка Київського національного університету культури і мистецтв, народна хорова капела «Дніпро» Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка та інші.

Запам'ятався всім хвилюючий виступ сестер Турчак, Галини та Людмили, зі своїми дітьми та онуками, які виконали композицію «Сік землі».

А завершилося свято спільним виконанням пісень «Я піду в далекі гори» і «Боже великий, єдиний, нам Україну храни», що об'єднало присутніх в залі у велику дружню родину.

Фото авторки

Ольга АНУФРІЄВА

Творчість – заняття духовне, і звернене воно до нашої душі. Педагоги дитячих музичних шкіл (ДМШ) і шкіл мистецтв (ДШМ) столиці, які вчать дітей писати музику, добре це знають.

Заповітні дверцята в багатий світ музики дитині не відкриєш, якщо не звернешся до його душі. І вона відгукнеться, потягнеться до тепла і турботи.

Навчати малюків, бавлячись із ними, – пропонував ще на початку 80-х педагог і композитор Валерій Подвала у своїй книзі «Давайте писати музику!» Вчителі приймають метод. Свої уроки вони будують як гру. Ось 6-річна крихітка задумалася, як їй передати музику звірка, який запам'ятався. «Зобрази те, що ти бачив і запам'ятав», – підкаже педагог. І тоді помічені в зоопарку характерні риси звіряток дитина постаріється перетворити на музичні образи. Папуга стане мовцем, ведмідь – бешкетним, індик – зарозумілим. Тонкий «паросток» мелодії, придуманий малюком, «обросте» за участі педагога акордами. І гармонізована мелодія загрєє новими фарбами.

Кращі твори, написані дітьми, обов'язково братимуть участь у традиційному міському конкурсі імені їх ініціатора Валерія Подвали. Відбуваються турніри один раз на два роки. Проводяться уже 30 років, і потрібно низько вклонитися його організаторам – міському методичному центру культури і навчальних закладів та його невтомному ентузіасту, методисту Лесі Сергієнко за цю благородну справу.

У цьогорічному конкурсі взяли участь 55 учнів віком від 6 до 16 років. Очолюване народною артисткою України, композитором Лесею Дичко журі розглянуло 104 твори за чотирма номінаціями: музики фортепіанної, інструментальної, вокально-хорової та обробки української народної пісні. Лауреатами конкурсу, що зайняли перші місця, стали 11 учнів.

Переможці молодшої вікової групи навіть створили у своїх роботах образ незвичайного звіринця, який не можна побачити, але можна почути: він музичний. Прийшовши в уро-

У цьогорічному конкурсі взяли участь 55 учнів віком від 6 до 16 років. Очолюване народною артисткою України, композитором Лесею Дичко журі розглянуло 104 твори за чотирма номінаціями

чистий зал столичної музичної школи № 3 ім. В. Косенка, вони виконали свої твори у заключному концерті переможців. Представлений музичними картинками веселий зоопарк зазвучав на різні голоси, адже в кожного з його мешканців – свій голос і свій характер.

Уроки натхнення

Джазовий ансамбль: Катя Корніюк, Назар Кухар та Ольга Амеліна перед виступом

Троє учнів, які посіли перші місця, присвятили роботи фауни. Наймолодший з учасників конкурсу, 6-річний Роман Михайлов (1 кл., ДШМ № 3, педагог Н. Нестерова) став лауреатом за п'єсу для фортепіано «Ведмежатко-розбишака». Анна Стрюкова (1 кл., ДШМ ім. С. Турчака, педагог Т. Бачул) – за пісню для голосу і фортепіано «Котик», «Песик», «Конячка». Софія Лозина (2 кл., ДМШ № 10, педагог В. Гогенко) – за п'єсу для фортепіано «Папушко Рафіко». А флора звуками природи відбилася в п'єсі для скрипки соло «Струмок» п'ятикласниці Аліни Кіхно (ДШМ ім. С. Турчака, педагог Т. Бачул). Музикант у п'ятому поколінні Тимур Потапов (2 кл., ДМШ № 3, педагог Т. Кривенко) став лауреатом за твір для голосу і фортепіано «Подарунок». Софія Мікадзе (4 кл., ДШМ № 6 ім. Г. Жуковського, педагог О. Ільницька) – за варіації на тему грузинського народного танцю «Хевсуралі» для фортепіано.

Запрошуючи дітей до творчості, педагоги прищеплюють їм навички композиції. Для юного автора дорога ця важка. Розчарувань на ній часом більше, ніж перемог, але створення музики – захоплююча, хоча й кропітка праця, це глибоке розуміння законів гармонії через власну творчість. А якщо твір зрозумілий та визнаний іншими, значить, задум вдався, мрія збулася.

Передати дитині знання – для вчителів справа свята, але створювати учнів «за своїм образом і подобою» наставники аж ніяк не бажають. Вони виховують їх іншими, пестять і плекають індивідуальність. Дають творчу свободу, що дозволяє їм будувати музичний світ всередині

себе. І від конкурсу до конкурсу зростає майстерність педагогів, а творчість їхніх вихованців на очах розквітає. Гармонійні знахідки, незвичайна образна стилістика юних авторів здатні іноді здивувати навіть бувалих вчителів.

Молоде покоління горить бажанням «випурхнути» за рамки сформованої «парадигми», жадає експерименту. Їм нове подавай! Вони пишуть твори, співзвучні пульсу часу. Справжній зразок «модерну» – твір Олексія Миколаєва (4 кл., ДМШ № 26, педагог С. Пілютіков) – фортепіанний цикл «Образи» №№ 4, 6.

Наймолодший лауреат конкурсу 6-річний Роман Михайлов створив образ розбишаки Ведмедика

Серед дитячих робіт уперше з'явилися несподівані для цього конкурсу жанри: бугі-вугі, танго і джаз. Ось і Євген Тригуб (7 кл., ДМШ № 3, педагог Н. Нестерова) написав п'єсу для фортепіано «Веселий настрій» у джазовому стилі. Твір ніби іскриться радісними емоціями, характерними для такого жанру.

Уперше брали участь і стали лауреатами конкурсу ім. В. Подвали учні 5 класу ДШМ № 2 ім. М. Вериківського Тетяна Жмендак та Ілля Бондаренко (педагог по композиції А. Кобзар). Чотири роки тому вони створили дует TWO VIOLINS («ДВІ СКРИПКИ»). У 2011 році 9-річні скрипалі виступили на ХХ Міжнародному конкурсі імені

Кампоцьєро в Італії і завоювали три Гран-прі в кожній із номінацій.

На сцені київських залів дує не раз виступав разом із професійними музикантами. У репертуарі – шедеври класики, музика епохи бароко, але особливою

пристрастю юних музикантів є джаз в оригінальних обробках. Концерт «Джаз і танго», що відбувся в Національній філармонії, де виступав дует, викликав справжнє захоплення представників аргентинського посольства.

У дітей з таким бажанням творчим потенціалом з'явилося бажання самим писати музику. Тетяні Жмендак перше місце в конкурсі принесла «Колискова» на вірші А. Барто – твір для голосу і фортепіано. У ній Таня не просто створює проникливу лагідну мелодію – в її колисковій звучить образ ніжної зворушливої любові, зверненої до дитини. Світла ніч, тиха пісня – ось враження, які дарує нам 12-річна Таня. На сцені вона співала її сама, акомпанувала їй А. Кобзар.

Ілля Бондаренко став лауреатом конкурсу в номінації «інструментальна музика». У журі він подав кілька творів. Темпераментна «Жига» для скрипки і фортепіано прозвучала в програмі концерту у виконанні автора (скрипка) і А. Кобзар (фортепіано). «Жига» – старовинний танець, але Ілля ніби перекинув символічний «місток» із середньовіччя в наші дні. Оригінальний твір пробуджує цілий рій асоціацій: пригадуються сценки із життя далекої епохи, які ми бачили на полотнах старих майстрів. А ритм та експресія передають образ і дух нашого часу. Однак найбільше вразили

журі «Варіації» для 3-х скрипок і фортепіано композитора-початківця. Крупна форма, глобальні образи, драматичний, недитячий погляд на світ, де багато тривожного, де вирують стихії, ламаються долі, але всупереч усьому живе любов і надія. Ось про що голосом скрипки і фортепіано розповіло нам схвильоване юне серце.

10-річна Мішель Коцюба, учениця ДМШ № 3 ім. В. Косенка (пед. І. Гаркава), пальму першості в конкурсі завоювала за п'єсу для флейти, скрипки й стаканчика, яку назвала «Мандрівка». Навколишній простір вона сприймає немов звучну гармонію – «музику сфер», – як казали древні. Шум вітру, голоси птахів, гул турбін літака – усе перетворюється для Мішель у звуки музики. Цей особливий стан душі називають «інсайтом», осяянням.

Звучить «Мандрівка» Мішель Коцюби: партія флейти (К. Чагіна), скрипки (Л. Цикова), стаканчика – автор. Ідею з таким предметом вона запозичила з Інтернету, але зробила все по-своєму. Стаканчик в її руках здавався живою істотою: азартно стрибав, крутився, ритмічно вдаряв по столу, немов відбивав якусь дивовижну чечітку,

Передати дитині знання – для вчителів справа свята, але створювати учнів «за своїм образом і подобою» наставники аж ніяк не бажають. Вони виховують їх іншими, пестять і плекають індивідуальність

що чудово вписалася в музичну основу твору. І картинка подорожі вийшла веселою, завзятою, стрімкою.

В основі твору лауреата конкурсу 12-річної Каті Корніюк (5 кл., ДМШ № 27), – ідея танго в стилі «нубево» аргентинця Астора П'яццоллі, який парадоксально з'єднав у цьому жанрі елементи класики і джазу. Так в ансамблі, крім скрипки і фортепіано, з'явився баян. У своєму ж «Танго» Каті необхідно було висловити ідею інструментального театру. Скрипка символізувала жіноче начало, баян – чоловіче, разом вони склали образ пари. Фортепіано втілювало метафору почуття, що виникало між ними.

Творчі пошуки Катрусі, під керівництвом педагога по композиції О. Городецької, стали для неї щасливою метою і принесли перемогу в конкурсі. Коли звучало її «Танго», здавалося, зал затамував подих. Музика була наповнена вогняними латиноамериканськими ритмами, а в красивій мелодії відчувалася чарівливий дух романтизму. Презентували її твір у концерті Н. Кухар (скрипка) і О. Амеліна (баян). За роялем була сама Катя.

Чи стануть наші лауреати в майбутньому композиторами – покаже час. У доросле життя вони вийдуть людьми творчими, а уроки натхнення, на яких вчилися писати музику, ніколи не забудуть.

Ораторія ХХ століття підкорює аудиторію ХХІ

Олена КОРЧОВА

П'ятниця 18 квітня була позначена довгоочікуваною для столичних інтелектуалів подією – виконанням у Національній філармонії України знаменитої ораторії французько-швейцарського композитора Артюра Онеггера «Жанна д'Арк на вогнищі».

Цей твір справедливо називають «ораторією ХХ століття», маючи на увазі, що він є певним жанровим еталоном, найбільш переконливим зразком сучасної ораторії – її специфічних виражальних можливостей і художнього потенціалу.

У середовищі академічної музики творіння Онеггера має власний, перевірений практикою виконавський міф, згідно з яким ораторія належить до найбільш суспільно резонансних та емоційно дієвих європейських шедеврів ХХ століття. Її київське відтворення у драматичний для України в усіх можливих сенсах Страсний тиждень укротє доводить актуальність і позачасову природу відображених у ній подій: зіткнення порядності й продажності, протистояння патріотизму та егоїзму, вбивчі наслідки злочинних маніпуляцій громадським сумлінням.

Прем'єра ораторії в Парижі 1938 року, політично збудженому тодішнім Рухом антифашистського опору, довела необмежені можливості музики у боротьбі за соціальну істину та у єднанні нації перед загрозою диктатури. Мистецька версія мученицької смерті й історичного безсмертя Жанни д'Арк, запропонована

Фото: Юрій ШКОДІЙ

композитором та його співавтором поетом Полем Клоделем, виявилася такою життєздатною, що багато в чому «запрограмувала» й пізніші інтерпретації, включно з улюбленим багатьма кіноглядачами фільмом Люка Бессона з Мілою Йовович у головній ролі. Їхня Жанна, так само як і ораторіальна, була не тільки дівою-воїтелькою, але й Божим дитям: військову страгтегію вона підкоряла дівочій інтуїції, спілкувалась з Ісусом без церковних посередників, чула голоси святих, черпала силу у ніжних спогадах дитинства.

«Жанна д'Арк» Онеггера – майже культова партитура, опанування якою є знаком найвищої художньої проби для будь-якого виконавського колективу. Довгий час вітчизняна аудиторія не мала можливості перевірити дану аксіому, оскільки в Україні цей опус ніколи не виконувався, та і для Росії вкупі із колишнім СРСР він залишався майже недосяжним.

На щастя, згаданий вище виконавський міф не давав спокою

багатьом нашим митцям, у тому числі й покійному Володимиру Бегмі – видатному музично-театральному режисерові, який свого часу намагався поставити ораторію в Національній опері України. Серед відданих ентузіастів твору – і його нинішні інтерпретатори: художній керівник Національної заслуженої академічної капели «Думка» Євген Савчук і головний диригент Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України Володимир Сіренко. Саме їхня злагоджена співпраця, суголосність лідерського дуєту та зріла майстерність керованих ними колективів разом із яскравими солістами й досвідченим Хором хлопчиків і юнаків Муніципальної академічної хорової капели імені Левка Ревуцького (художній керівник – Аїда Зайцева) забезпечили впевнений успіх української прем'єри ораторії. При цьому не була втрачена жодна сюжетна лінія, не загублено жодного історичного чи смислового

нюансу змісту, не проігноровано жодного художнього акценту в модерній, стилістично різнобарвній звуковій композиції. Переклад розмовних фрагментів тексту з французького оригіналу на українську, можливо, й варто оцінити як вимушений «місцевий» компроміс. Утім, попри втрату лінгвістичної первинності, твір збагатився змістовною конкретикою, додатковим театральньо-драматичним форматом, подача якого була достатньо експресивною.

До слова, буквальний переклад назви ораторії – «Жанна д'Арк у полум'ї» («Jeanne d'Ark au bûcher»), – вельми точно характеризує її інтонаційно-фактурне обличчя: вибаглива, постійно змінна оркестрова партія дійсно несе в собі особливу «полум'яну» якість, підтримує інтонаційним «горінням» звукову міць хорового масиву, який, згідно із законом ораторіального жанру, є головним гравцем на художньому полі. Що ж до останнього, то хорова семантична

палітра Артюра Онеггера спонукала виконавський колектив «Думки» до активації рідкісних психологічних і професійних відтінків: від істерії ненависті до християнського катарсису, від темної середньовічної аскези до світлої наївності фольклору, від опереткової легковажності до грандіозного піднесення почуттів у фіналі. Не стали дисонансом і ретельно опрацьовані розмовні ролі у виконанні артистів Юрія Ребрика, Олександра Рудька, Костянтина Клейна, особливо ж зворушливої Анжеліки Савченко, що представляла партію Жанни. Серед солістів хору варто особливо відмітити Іванну Пліш (партія Світлої Діви), «дзвінкий» тембр голосу якої якнайкраще відтіняв декламацийний звуковий образ головної героїні.

Окремого схвалення заслуговує високопрофесійна робота оркестру, включно із мідною групою, яка блискуче впоралась із віртуозними, гротесковими тембровими характеристиками негативних персонажів – суддів, священників, королів та інших. Складна оркестрова канва твору виглядала майже бездоганною. Приємно майже констатувати це як результат прояву владного диригентського таланту Володимира Сіренка. Очевидно, що він володіє доволі рідкісним прийомом драматургічної сугестії, що дозволяє йому залізною і водночас трепетною рукою вести солістів, хор і оркестр від сцени до сцени єдино можливим художнім маршрутом – шляхом нарощування емоційної енергії. Ця унікальна персональна енергія своєї черги закономірно матеріалізується в щирих, неформальних реакціях тонкої й рефлексивної «аудиторії ХХІ століття».

Майстер-клас із Людмилою Монастирською

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

В інституті мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка відбувся майстер-клас заслуженої артистки України, цьогорічного лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Людмили Монастирської.

– Саме цією подією кафедра вокалу започатковує серію майстер-класів, які відбуватимуться в рамках науково-мистецького проекту «Видатні імена національного музичного мистецтва України», – повідомила Римма Шаповалова, автор проекту.

Людмила Монастирська продовжує вокальні традиції Івана Паливоди, який був

Людмила Монастирська

її педагогом у Київському музичному училищі (тепер – Київський інститут музики) імені Рейнгольда Глієра та Діани Петриненко, народної артистки України, професора

Національної музичної академії імені Петра Чайковського.

Сучасна зарубіжна критика називає Людмилу Монастирську новою зіркою світового вокалу, ставлячи її ім'я поряд із

Соломією Крушельницькою, Марією Каллас, Монсеррат Кабальє. Підтвердженням неабиякого таланту співачки є численні контракти з відомими театрами світу, серед яких Metropolitan Opera, La Scala, Covent Garden.

Людмила Монастирська володіє рідкісною краси лірико-драматичним сопрано широкого діапазону, вільним і насиченим у всіх регістрах. Потужний акторський талант дозволяє їй створювати драматичні образи, розкривати характери своїх героїнь.

На оперній сцені Людмила Монастирська дебютувала партією Тетяни з опери Петра Чайковського «Євгеній Онегін». Згодом артистка успішно виконала головну роль Тоски в опері Джакомо Пуччіні на оперних сценах Німеччини та Італії, а

також роль Леді Макбет в опері Джузеппе Верді у Лондоні. Вона співала разом з Лео Нуччі та Пласідом Домінго у лондонському Королівському оперному театрі в опері Джузеппе Верді «Набукко», де виконала партію Абігаїль.

Студенти й викладачі зустріли головну Аїду світової оперної сцени, як іноді називають Людмилу Монастирську, гучними оплесками. Участь у майстер-класі взяли третьокурсниця Інституту мистецтв Тамара Давлатова, а також Олександр Кручок і Лілія Худич-Ткачова.

Присутні отримали подарунок і від Людмили Монастирської. Вона із задоволенням і високою майстерністю виконала кілька творів.

Фото авторки

Дует «СКРИНЯ»:

«Щоб роздивитись сокровенне, у гості "Скриню" запросіть»

Знайомтесь – дует «Скриня» – це заслужені артисти України Володимир та Марія Лобураки. Щойно відзначили 25-річчя творчої діяльності на сцені і в житті. Пісня сплела для них віночок кохання, поєднала душі. І тепер цю безмеж любові вони дарують людям.

Володя і Марічка, мов пара голубів. Їх хочеться слухати і слухати. Вони з гордістю і повагою розповідають про свій рід, пам'ятають дідів і прадідів. Записали й уклали збірник «Скарбівня» популярних українських пісень.

ДВА КОЛЬОРИ НА ПОЛОТНІ – ДВІ ДОЛІ У ЖИТТІ

– Ваші долі такі подібні і такі самотійні. І чи мріяли і вірили, що двадцять п'ять літ пролетять так швидко, а «Скриня» наповнюватиметься й наповнюватиметься піснями. «Два кольори», «Чорнобривці», «Марічка», «Червона рута», «Білі журавлі», «Чорні корали»...

– Якщо в Україні досить часто засновувались дуети штучно, тільки для того, аби створити співочий колектив, і маємо приклади чим усе закінчувалося, то у нас вийшло навпаки. Зустрілися, коли Володимир був досить відомим музикантом. Після музичного факультету Івано-Франківського педінсти-

дочекалася тата, хоча й отримала похоронку, вірила, що тато живий!

Ми з Володею брали приклади з сімей, в яких виховувалися. І певно тому родини міцні, коли в них злагода і взаєморозуміння. На жаль, мого тата вже немає, відійшов у інші світи... Він працював лісником, привчив мене любити природу, звірят. У нашій родині було шестеро дітей. Старший брат помер у голодний рік. А ось коли одному брату виповнилося 18 літ, лише тоді ми дізналися, що мама його всиновила немовлям. Його батько не повернувся з фронту, а матір убили...

Запитуєте, коли заспівала вперше? Я любила музику завжди. Брат гарно грав на баяні. А ось зрозуміла, що хочу співати, коли до нас приїхав театр із

То був саме такий час, коли люди мали задуматися: чому вони на цій землі? Ми хотіли подарувати слухачам щось про людські цінності. Аби кожен із нас подумав: хто він на цій землі, яке його призначення

«СЕБЕ СПІЗНАЙ СПОЧАТКУ, ХТО ТИ Є»

– Саме ці слова залюбки підхоплюють українці, в якому б куточку світу вони не жили. Коли звучить музика – проступають слюзи. Володимире, Ви довго шукали щось своє, особливе...

– Якось у журналі знайшов вірші, які запали в душу, тоді й народилася музика. Коли на другому фестивалі конкурсу «Червона рута» звучали відомі твори, наприклад, «Вставай, Україно!», члени журі були втомлені, і раптом зазвучала пісня «Пізнай себе». Першим підвів голову Назарій Яремчук. Зала вибухнула оплесками!

То був саме такий час, коли люди мали задуматися: чому вони на цій землі? Ми хотіли подарувати слухачам щось про людські цінності. Аби кожен із нас подумав: хто він на цій землі, яке його призначення.

...А якщо зазирнути в дитинство, мріяв я стати режисером. Хоч і народився в родині педагогів. Мама викладала в початковій школі. Батько був учителем музики. Я ж ліпив із пластиліну звірів і ставив вистави. Виставляв два стільці, вивішував ковдру, скликав гостей. Пізніше, у школі, батько створив тріо: двоє хлопчиків і дівчинка. Йшов черговий звіт талантів. Спочатку я заспівав свій куплет, потім мій товариш, забувши свої слова, переспівав мої, а за ним все це повторила дівчинка! І так відспівали. Отакі таланти!

Із дитинства захоплювався гітарою. Так сталося, що в молодших класах до рук потрапив цей інструмент. І я почав пробувати добувати звуки. Мені це заняття сподобалося. Пізніше батьки зробили мені подарунок. То вже на всіх фото, у всіх товариствах я не розлучався з гітарою.

Після служби на флоті вступив до Івано-Франківського

педінституту, по закінченні за розподілом приїхав у Чернівці в школу-інтернат № 2. Там і пройшов бойове хрещення. Як прогресивний молодий учитель я вирішив прийти на перший урок із гітарою. Перший раз у перший клас. Гітару залишив у класі, а сам вийшов у коридор, поки діти зберуться. А коли продзвенів дзвінок, зайшов до класу, взяв гітару, а вона легенько зігнулася... Виявляється, малюки бігали і зламали її, а потім гарно виставили, щоб було непомітно. На уроці розповідав дітям про музику, а сам мотав струни. Нині вона стала нашим талісманом і оберегом, об'їздила всю Європу. Під неї ми співаємо народних пісень.

Із Марійкою ми зустрілися в колективі «Джерело». Я шукав, де б застосувати свій талант: поспівати, пограти на гітарі. То був дуже відомий у Чернів-

ці пісню і... написала «Чорні корали». Є така буковинська легенда. Якщо хлопець дарує дівчині чорні корали, то присягається їй на вірність. І не дай Бог, щоб вона ці корали порвала! Тоді їхнє кохання може розірватися. Це неймовірно красивий вальс. Особливо його обожають жінки. Далі пощастило зустрітися з київськими композиторами Олегом Харитоновим та Валерією Серовою. Із Володиних пісень обожають «Родом з України». Можливо, тому, що виношував він її кілька років, а записав за одну добу.

Ми об'їздили всю Європу. Особливо вражені поїздкою до Боснії.

То був рік після війни. Можна лише уявляти й здогадуватися, що побачили там. Але ж людям треба піднімати дух, вселяти надію. І пішли, поїхали до найвіддаленіших куточків України, які ніколи не бачили Україну, лише знали її з букварів та газет, вільно говорили рідною мовою, а яку любов випромінювали їхні серця! І боронь Боже, щось зле сказати, що в Україні важко житиється. Коли співали в церкві, обстрілювали... На концерт прийшла жінка, яка хотіла покінчити життя самогубством: всю родину забрала війна. Та

І тоді він сказав: «Співай, Марічко, бо це єдина правда, яку ти будеш мати у своєму житті»

туту приїхав за направленням у Чернівці. Я закінчила Чернівцьке музичне училище і мій голос уже запам'ятав слухач. А найбільшою гордістю було те, що вчила мене сама Софія Михайлівна Ротару.

«СПІВАЙ, МАРІЧКО, ЦЕ ЄДИНА ПРАВДА...»

– Марічко, Ви народилися в чарівному краї... Коли заспівали вперше?

– Я народилася у гарному гірському селі Карапчів. Воно подарувало світові багато знаменитостей. Звідти і мої батьки. Вони дуже гарно співали. Особливо тато. Він любив народні пісні. У нас часто були у хаті гості. Подобалось, як батьки співали дуєтом. Улюблена пісня у родині «Буковина ти зелена, на три часті розділена»... А мамину «Ой, не світи ясний місяченьку» ми вже записали, і вона поїхала до Італії. Тепер там плачуть, коли чують її. Ще одна дуже дорога для батька пісня – «Катерина». Нині співаю її акапельно. Це дуже трагічна народна пісня про жінку, яка не дочекалася чоловіка з фронту... А ось моя мама

«Наталкою Полтавкою». Клубу не було, тож дійство розгорталось на стадіоні. І досі в пам'яті справжня криниця... Наталка набирає воду... Я була ще маленькою, а вже знала цю арію. Бігла до криниці, тягла відро і – співала! Обожавала творчість Анатолія Солов'яненка. Коли заводила «Там, де Ятрань круто в'ється», село вже знало, що Марічка жене корову додому. Великими педагогами для мене стали Марійка Миколайчук та Софія Ротару.

...У дитинстві любила з батьком пасти коней. Пригадую такий епізод. Пасовище. І раптом з'являється в капелюсі, у білих, закачаних штанях, у розхристаній сорочці Іван Миколайчук. Наші матері дружили. Моя вишивала сорочки, його – виготовляла кептарі. А з його братом Михайлом ми ходили до школи. Отож, співаю я посеред того пасовища на повні груди, а Іван кличе: «Ти чия, Марічко, будеш?» А я йому так гордовито у відповідь «Я Приймакова!» Батьківське прізвище Приймак. І тоді він сказав: «Співай, Марічко, бо це єдина правда, яку ти будеш мати у своєму житті».

Є така буковинська легенда. Якщо хлопець дарує дівчині чорні корали, то присягається їй на вірність. І не дай Бог, щоб вона ці корали порвала!

цях ансамбль популярної музики. Якось на одному з концертів щось сталося з апаратурою і треба було заповнити паузу. Ми разом вийшли на сцену і заспівали «Гіля-гіля, сірі гуси»...

«ХАЙ НЕ РВУТЬСЯ ЧОРНІ КОРАЛІ»

– Як працюєте над репертуаром? Хто допомагає?

– Коли створили дует «Скриня», почали працювати над репертуаром. Треба було знайти щось власне. Володимир пише вірші, музику.

Великий подарунок долі – місцева поетеса Тамара Севернюк. Пообіцяла подарувати

коли почула спів нашої «Скрині», лиш мовила: «Боже, тепер я можу жити!» Коли виконували «Чорнобривці», «Два кольори», зала плакала.

– І що ж таке «Скриня»?

– На це є проста відповідь: якщо набрати тепла відерце, а це – мішечок доброти і, перебравши струни серця, ласкаву пісню завести. І вилити з неї тугу, взаємін покликавши любов, а потім заспівати другу, і третю, п'яту, знов і знов, то вийде скриня, – річ таємна, дива покликана хранить, щоб роздивитись сокровенне, ви трішки вічко підніміть!

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

До 30 червня в Музеї історії міста Києва проходить виставка українського живопису з його фондів «Уцілілі та повернуті».

Вціліли. Повернулися. Дивно, що, як про солдатів світової війни, сьогодні ми говоримо про картини – «золотий фонд» українського живопису. Але так уже склалося, що саме шедеври «топових» вітчизняних класиків ХХ століття в останні роки доводилося рятувати, майже як хлопчика – радянському солдату, про який ще пісня складена. Страждають картини не стільки від часу, скільки від злодіїв. Справжньою бідой Глуценка, Шишка та інших наших майстрів стало прагнення

Дякуємо, що живі...

багатеньких буратін, в тому числі чиновників, мати роботи знаменитостей у власному розпорядженні. Бажано при цьому – безкоштовно, тобто задарма.

Останній за часом грандіозний скандал, пов'язаний із розкраданням музейної власності, спалахнув в столиці під час Майдану. У ніч з 18 на 19 лютого ц. р. фонди Музею історії Києва, що зберігаються в будівлі Українського дому, розграбували. Як кажуть в «головному» сховищі історії міста, звірка, що саме зникло тоді, триває й досі. А тим часом у будівлі, розташованій прямо на виході з метро «Театральна», – свято. Вирішивши зняти з себе зайву відповідальність, столичні можновладці самі повернули музеєві передані у «тимчасове користування» 17 полотен із його фондів. Серед них найпомітнішими є картини Глуценка, Шишка, Хвостенка-Хвостова. Але присутній і натюрморт нашої сучасниці Віри Барінової-Кулеби, види Канева авторства художника Пламенецького. І навіть досить-таки середні за рівнем «Види Києво-Печерської лаври» Ляшенка.

Повернуті картини у 1990–2011 рр. радували око керівництва Київської міської державної адміністрації, а в 2011-му кілька

С. Шишко. «Хрещатик». 1959

робіт було спрямовано ще й до Адміністрації Президента України. Хто саме був тимчасовим «власником» робіт, подивитися на які на виставках кияни зазвичай шикуються в чергу, в музеї не розголошують. Повернули, мовляв, і на тому велике спасибі. Натомість нам удалося дізнатися, що чиновницькі запити були суто індивідуальними.

– Були чиновники, що явно розбиралися у живопису. Вони замовляли в свої кабінети конкретних авторів – бувало навіть певні роботи. Того ж Шишка, наприклад. А хтось просив картину просто за тематикою – щоб

був Дніпро, проточна вода, мости... Воду наша влада дуже любить, – розповідають у музеї.

Частина врятованих під час «зимових» подій картин також потрапили до експозиції «Уцілілі і повернуті». Всього їх на виставці 54. Сенсоутворювальним тут, безсумнівно, є (навіть не пригадаю, коли саме він виставлявся востаннє!) масштабний цикл Сергія Шишка «Київ – улюблене місто». Столичні пейзажі найвідомішого у світі «київського лірика» доповнюють гіперреалістичні види міста Хвостенка-Хвостова. Сьогодні, коли зусиллями забудовників від звичного

Києва залишилися хіба що спогади, наївно-«плакатні», але такі впізнавані сценки на Хрещатику або навіть на пляжі Труханового острова у киян викликають сльози. (Як пояснює реліз, «Олександр Хвостенко-Хвостов – авангардист, творець агітаційних плакатів і художньої реклами, видатний театральний художник. Особливу цінність становлять дві його картини, написані в 1950-х роках: «Київ. Дахи» та «Площа Богдана Хмельницького»). Цікаво, що в експозиції присутні відразу три авторських варіанта знаменитих «Дахів» Хвостова. Написані в майстерні на Хрещатику, вони за всієї зовнішньої схожості розрізняються ракурсом та й палітрою.

Федір Коновалюк, Микола Глуценко, панорами Василя Чегодара і ліричні пейзажі Михайла Вайнштейна, а також роботи менш відомих і сучасних авторів – такою («плюс» Шишко і Хвостов) виявилася «київська сюїта», що збереглася в запасниках Музею історії Києва. Точніше – дивом уціліла і повернута туди останнім часом. Музейники кажуть, що зараз думають про те, а чи не зробити виставку «київського» живопису постійною. Добра ідея! Адже ми, кияни, теж потребуємо пам'яті. Бажаємо пам'ятати про місто – і щоб воно пам'ятало нас. А що, крім картин, передасть «дух часу» – розповідь наступним поколінням про нас?

Орієнтир – європейський рівень

У столичному Будинку художника презентовано художню виставку до 45-ї річниці із дня створення Київської організації Національної спілки художників України.

Діяльність об'єднання, створеного у 1969 р., орієнтована на розвиток усіх різновидів українського мистецтва як складової частини світової культури. Воно генерує нові художні проекти та творчі ідеї, сприяє формуванню життєвого середовища за законами естетики та гармонії, усвідомлюючи, що столиця України спрямована на розвиток європейського рівня.

Представлено близько 400 творів, розташованих у залах на площі 800 кв. м. Ретроспективна експозиція показує основні види та жанри образотворчого мистецтва кожної з дев'яти секцій КОНСХУ. Частина її побудована з робіт з колекції Дирекції художніх виставок НСХУ – картин провідних київських митців: С. Шишка «Міст Метро. Схід сонця», М. Глуценка «Поле», В. Пузиркова «Відлига. Загорськ», В. Зарецького «За лісом музика», В. Реунова «Натюрморт з ірисами», Є. Волобуєва «Жасмін квітне», І. Тартаковського «Бузок» та ін. На значенні творчості для українського мистецтва таких метрів як Т. Яблонська, С. Якутович,

С. Шишко, В. Шаталін, О. Лопухов, В. Гурін, О. Губарев наголосив у вітальному слові ректор НАОМА нар. худ. України А. Чебикін.

Живий струмінь пронизує твори молодих митців. Що їх цікавить? Духовна суть природи, відношення людини до всесвіту, еволюція форми, змісту, течій та напрямків. Пошук гармонії, філософське заглиблення у внутрішній стан художніх образів надають виставці своєрідності. Одночасно кожен автор виділяється індивідуальним баченням та самобутнім почерком, як Т. Ягодкіна, О. Соловей, М. Яценко, Н. Кохаль, Н. Герасименко, Ю. Ларіонов та ін.

Тональність виставки означена самобутністю української школи образотворчого мистецтва. Чимало творів гідні бути представленими у кращих музеях та галереях України. Досить назвати гобелени народної художниці України Л. Жоголь, засл. діяча мистецтв України Н. Саєнко, засл. художниці України М. Базак, Г. Дюговської. Приваблює філософською поглибленістю вишуканий триптих «Чумацька ікона» нар. худ. України Ф. Гуменюка, який шукає натхнення у прадавніх духовних національних цінностях.

Портретна галерея ілюструє історичні події через образи

На відкритті виставки

видатних людей художника-фронтовика С. Адамовича (нар. худ. України М. Бельського), Б. Ступки (С. Полякова), «Віра з півником» (нар. худ. України В. Барінової-Кулеби); «Автопортрет» нар. худ. України Н. Божко; портрет журналіста З. Заваді (П. Ганжі), хвилює картина, присвячена образу матері Т. Красної; світлий образ «Гуцула-музиканта» (пензля С. Аношкіної).

Окраса виставки – пейзажі засл. худ. України О. Солодовникова, засл. діяча мист. України Ю. Ларіонова, засл. худ. України А. Тартаковського, Н. Герасименко, О. Паламарчук. Милують око натюрморти засл. діяча мист. України М. Шелеста,

Е. Базилянського, О. Титаренко, Г. Носенко, К. Кудрявцевої та ін.

Дивовижної енергетики сповнені скульптурні доробки нар. худ. України Ю. Синькевича, засл. худ. України С. Куця, М. Грицюка, Ю. Багаліки, В. БаLIBердіна, В. Кравцевича та ін.

О. Полтавець-Гуйда повертає нас до дитинства, а Г. Ягодкін занурює нашу уяву в далекі часи пращурів, О. Петренко запрошує до Седнева, улюбленого місця пленерного живопису київських художників. Представлена вишукана графіка засл. худ. України М. Кочубея та М. Нечвоглода, В. Козуба та ін.

Про еволюцію київської школи живопису говорили народні художники України:

голова НСХУ, почесний громадянин Києва В. Чепелик, академік В. Перевальський, учасник Великої Вітчизняної війни, дійсний член НАН України О. Губарев; засл. діяч мист. України Л. Сотник.

Почесна грамота надійшла від Українського фонду культури за активну громадську та благодійну діяльність на ниві відродження національної культури України з побажаннями нових творчих здобутків за підписом голови президії УФК Героя України Б. Олійника. А від колективу Національної Академії мистецтв України була вручена «Почесна відзнака» за вагомий внесок у розвиток образотворчого мистецтва України та з нагоди 45-ї річниці діяльності.

Виступ народного артиста України, Героя України А. Паламаренка, який виконав уривок з поеми «Сон» Т. Шевченка, налаштував присутніх на патріотичний лад.

Загалом на виставці панує мальовнича Україна, дорога серцю й така рідна до болю, яку оспівував у своїй поетичній спадщині Великий Кобзар: «І все-то те, вся країна, / Повита красою...»

Валентина ЄФРЕМОВА,
мистецтвознавець, заслужений
працівник культури України.
Фото авторки

«Живописна Україна» Наталії Басараб

Ідея Шевченка-маляра надихнула нашу сучасницю

У 1844 р. Т. Шевченко написав: «...Я хочу рисувати нашу Україну... Я її нарисую в трьох книгах, в першій будуть види, чи то по красі своїй, чи по історії прикметні, в другій теперішній людський бит, а в третій історію...»

Так мав би реалізуватися задуманий ним мистецький проект «Живописна Україна».

На відзначення 170-річчя ідеї Шевченка-художника, Державний історико-архітектурний заповідник у м. Бережани влаштував експозицію під однойменною назвою, але із творчого доробку мисткині, яка молодша від задуманого проекту на 110 років.

Живописні роботи (32), виконані на полотні, картоні, папері олією, акрилом та акварельними фарбами, скомпоновано за розділами: «Букети», «Пейзажі», «Урбаністика».

Квіти – улюблена тема художниці, вона створює по кілька полотен з одними і тими ж їхніми видами, наприклад, півонією. Відомо, що різні її сорти квітнуть у різний час, і мисткиня зберегла

Наталія Басараб

їх красу в картинах – білі, рожеві, малинові у вазах, зібрані букетом. Хвилюють глядача й червоні тюльпани у поєднанні з білими дзвіночками, і жовті троянди, і шпильчасті жоржини, і бузок, і скромний ірис. Квітів так багато, що вони навіть на раму повикладали барвисті голівки.

Є букет, виконаний у приглушених барвах післяжнивного поля. Для того, щоб не був цілковито осіннім і однобарвним, він прикрашений яскраво фіолетовою гвоздичкою. А розкішна макова голівка, що вивисується над букетом, яблучка, що закотилися за білий глечик, промовляють: «Уже Спас». Елегантності композиції додає і кинутий на

спинку стільця, в тон загальної палітри, шмат тканини.

Розділ пейзажної тематики формують переважно картини лісу – весняного, що очікує озеленення, літнього – з найждженою дорогою, зимового – у білосніжній пелені. Золотою романтикою віє від куточка осіннього парку з горбатим містком. Блакиттю озивається озерце, що загубилося в заростях гайку. Вузька вуличка манить мальвами та лелечим гніздом над батьківською хатою, а покинутий костелик на лузі біля річки навіває роздуми про історію.

Живучи в Тернополі, пані Наталія не могла не виокремити

«Хоч трішечки щастя»

готику колишнього Домініканського костелу, тепер кафедрального собору Непорочного зачаття Діви Марії, і не перенести на полотно. Урбаністика представлена і роботами «Улюблений Львів» і «Бережани після дощу».

Поруч із сизуватою пастеллю та червонуватими відтінками міської архітектури – полотно у важкій рамі під назвою «Рідна хата». Бувають у височині золотаві верховіття дерев, старий паркан оберся об хату й сарай, а вулиця ніби чекає твоїх кроків, щоб огорнути спомином.

Знана в Тернополі мисткиня – самобутня, тепла, інтригуюча. Колиш вона творила композиції з пір'я та пуху, якими захоплювалися у Франції, куди возила виставку, тепер робить ляльки, здебільшого образи відомих артистів. Катрін Денюв, Бріджит Бардо, Луї де Фюнес, Микола Єрьоменко, Олександр Домогаров та інші кіноактори у найвідоміших ролях стали мешканцями її квартири, в якій вона створила художній салон.

Надія ВОЛИНЕЦЬ,
учений секретар ДІАЗ у
м. Бережани

Просто карикатура...

Надія ПАСТЕРНАК

У Львові, в музеї давньої української книги Львівської галереї мистецтв ім. Б. Возницького презентували виставку шаржів тернопільського живописця Миколи Дмитруха.

В експозиції – дружні шаржі відомих діячів. «Коли ми всі зараз знаходимося у певній стагнації, у стресі, така виставка нагадує про те, що в українців завжди було все добре із почуттям гумору. Представлено всього п'ятнадцять робіт, але це все відомі особи: колишній довголітній директор галереї мистецтв Борис Возницький, художник Іван Марчук, громадський діяч, поет Роман Лубківський, мистецтвознавець із Тернополя, чийм іменем там названа школа мистецтв, Ігор Герета, – розповідає завідувачка музеєм давньої книги Лариса Спаська. – Пан Микола – письменник і фольклорист, живописець і шаржист. Його роботи виконано досконало, чисто й професійно: композиційно, колористично, причому манера різна: можна побачити стиль 60-х років, подібний до

Пікассо... Виставка дуже цікава, під час відкриття була гарна атмосфера. Прийшли цікаві люди...»

Координатором експозиції є шанований львів'янами поет Роман Лубківський – його шаржовий портрет прикрашає рекламний плакат виставки. Ось із такими портретними шаржами тернопільський художник бере участь у різноманітних конкурсах, а на одному з них, який відбувся у Польщі, навіть встановив рекорд.

Малюючи, митець прагне надати роботі глибокого змісту. «Намагаюся зображувати людей, яких добре знаю, – ділиться секретами. – Для того, щоб намалювати вдало,

потрібно в деякій мірі бути психологом, бачити внутрішній світ людини. Хоча б незначне спілкування з людиною, карикатуру якої хочеш створити, мусить мати місце обов'язково, адже зовнішність може бути зрадливою, тому необхідно дивитися глибше». Бували й випадки, що люди ображалися, коли бачили закінчену роботу. «Але мене це не дуже зачіпає, – каже М. Дмитрух, – бо відразу пригадую вислів: "Сміється над собою той, хто духовно здоровий"».

У разі, якщо митець береться намалювати когось із відомих людей, то все одно вивчає їх: спостерігає за ними

по телевізору, шукає публікації про них, і лише після цього починає працювати. Також тернополянин ліпить скульптурні карикатури, а ідеї йому дарує саме життя. «Іноді йдеш вулицею і бачиш живий сюжет для чергової роботи, – розповідає. – Є ще секрет: коли приходить думка, то її відразу треба записувати на папері...»

Ось так характеризує свою творчість графік, живописець і педагог Микола Дмитрух, роботи якого зберігаються у вітчизняних та зарубіжних музеях, арт-галереях і приватних колекціях.

Фото Йосипа МАРУХНЯКА

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Микола Дмитрух народився у 1954 р., навчався у Вишницькому училищі прикладного мистецтва, є членом НСХУ, Асоціації карикатуристів, лауреатом всеукраїнських та міжнародних виставок «Митець Року – 2004», «Людина року» в номінації «художник» регіональної акції «Галицький лицар – 2000», автором альбому «Шаржі. Обличчя Тернополя» (2008).

НОВИНИ

ОБРАЗ ЄВРОРЕВОЛЮЦІЇ

У Києві презентовано проект музею барикад, зведених під час політичних і суспільних змін в Україні 2013–2014 рр.

Автор, народний художник України Анатолій Гайдамака, представив його в одній із галерей столиці. Захід організувала громадська організація «Міжнародний центр розвитку громадянського суспільства "Ініціативи нації"».

«Барикади приберуть, отож треба, щоб залишився їхній образ, – пояснює задум А. Гайдамака. – Це буде стіна від Хрещатика і вгору до метро по вулиці Інститутській (метрів 300), в якій більше скла, ніж цегли. На ній – прозорий та невисокий – портрети загиблих, тих, хто пропав без вісті; списки, фото, документи, навіть документальне кіно має демонструватися!»

Саме тут збережуться бруківка, яку використовували мітингувальники. Їжаки, шини, прапори, каски, щити, носилки, образи медиків, волонтерів, які кашу варили... – це експонати, вмонтовані за склом.

А на мосту через Інститутську є намір зробити скляний небесний коридор, що віддзеркалюється, над яким бачимо чотирьох ангелів із білого металу, хромованих. Так закладено небесну барикаду, де згадані всі загиблі герої. І там ходитимуть кияни та гості міста.

Зберігатимуть пам'ять про ті страшні часи і великі символічні мішені, розташовані на місці розстрілу, в яких чергуються кола із чорного, світлого, червоного граніту.

Проект – на етапі задуму. Життя покаже, цей чи якийсь інший увічнить образ Євромайдану. Але знаково те, що митці не забувають про ці події і подають цікаві ідеї.

Світлана СОКОЛОВА
Фото авторки

НОВИНИ

РАНКОВА КАВА З
ЛИТОВСЬКИМ ГОСТЕМ

28 квітня у столиці відбулася зустріч з відомим литовським культурним менеджером Аудронісом Імбрасасом.

Громадська організація «Театральна платформа» спільно з Литовським посольством в Україні уже не вперше запрошує поціновувачів мистецтва у кав'ярню «Купідон» на неформальну вранішню дискусію зі знаковою особою литовської культури. Цього разу українські митці та критики познайомилися з Аудронісом Імбрасасом, директором знаної вільнюської арт-інституції «Друкарня мистецтва» – вільного майданчика для творчості, який давно став рідним домом для кількох десятків незалежних

театральних та танцювальних колективів. Затишним, сучасно обладнаним залам для репетицій та показів, офісному та інтелектуальному простору «Друкарні...» позаздрив би не один учасник зустрічі. Гідним до наслідування прикладом може стати і діяльність Аудроніса як засновника Литовського інформаційного центру танцю. Як було продемонстровано на зустрічі, ця організація створила повноцінну «мапу» сучасного балтійського танцю й активно займається його промоцією за кордоном, – уже побачили світ десятки інформаційних буклетів різними мовами та якісних добірок краєвих танцювальних вистав сезону.

До речі, пан Імбрасас завітав в Україну на «шоу-кейс» сучасного українського танцю в рамках форуму «Zelyonka-фест», а вже менше, ніж за два тижні, у Вільнюсі стартує ще один проект Аудроніса – фестиваль «Новий балтійський танець». Україну в ньому представлятиме група «TanzLaboratorium» Лариси Венедиктової, серед гостей форуму буде також київський куратор хореограф Антон Овчинніков. Тож, звісно, не вдалося оминати увагою також аспекти сучасного українського та литовського танцювального мистецтва. Усвідомлюючи ті проблеми, з якими зіштовхуються в Україні молоді митці та помічаючи, як непросто даються незалежним арт-групам перші кроки у їх творчості, Аудроніс зауважив, що у Литві все так само починалося – з приватної ініціативи, без жодної державної підтримки, без альтернативних майданчиків та незалежних грантів. Але ці труднощі не завадили багатьом колективам «вижити» та досягти загальноєвропейського успіху. Такі приклади, звісно, надихають. Будемо сподіватися, учасникам цієї зустрічі вистачить наснаги скористатися тим багатющим досвідом, яким щедро поділився з ними литовський культурний менеджер Аудроніс Імбрасас.

Віктор СОБІАНСЬКИЙ

«Дама-примара» повернулася!

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У Київському академічному театрі «Колесо» знову в репертуарі вистава Педро Кальдерона «Дама-примара».

Ще в цьому сезоні театр представив відновлений спектакль за п'єсою іспанського драматурга доби Відродження Педро Кальдерона. Перша постановка вистави відбулася 11 січня 1996 року. Свого часу вона отримала «Київську пектораль» і брала участь у Міжнародному театральному фестивалі Fringe в Единбурзі. У другій редакції режисера-постановника Ірини Кліщевської іспанські пристрасті та інтриги втілюють молоді актори.

До слова. «Дама-примара» – єдина в Україні вистава, поставлена за творами видатного драматурга і поета XVII століття. Переклад українською також єдиний. І зробив його письменник Сергій Борщевський. Саме цю п'єсу зараховують до найтрадиційніших творів Кальдерона

Сцена з вистави «Дама-примара» П. Кальдерона

– комедій-інтриг, ініціаторами яких стають жінки.

Ірина Кліщевська, народна артистка України, режисер-постановник вистави, створила камерний варіант комедії плаща та шпаги.

– Це була моя мрія – повернути цю виставу з чудово вибудованою інтригою сюжету, – ділиться враженнями Ірина Кліщевська. – Тут вдало передано стиль епохи, порушено теми, які нам нині так необхідні – вишуканість, честь, гідність, кохання... Саме ці риси і поняття

нам потрібно відновлювати й зберігати.

Початок вистави заворожує, напружує й не відпускає глядача до завершення вистави.

...Темрява. Поліетилен... Спостерігаємо за картиною, грою, поступово «входимо» у події: герої враз стають «справжніми», без поліетилену.

За сюжетом, дон Мануель приїжджає до Мадрида, плануючи зупинитися у свого друга дон Хуана. В місті він зустрічає жінку, яка просить її захистити від переслідувань і дону Мануелю доводиться

битися з доном Луїсом, братом дон Хуана. Таємнича жінка – сестра Луїса і Хуана, донья Анхела, якій через удівство заборонено виходити з дому. Коли дон Мануель поселяється в будинку дон Хуана, донья Анхела листується зі своїм захисником через лише їй відомі таємні двері між їхніми кімнатами, через що її вважають примарою. В той же час дон Луїс підозрює, що його брат таємно зустрічається з уподобаною ним доньєю Беатрис, не підозрюючи, що любовні інтриги плете зовсім інша жінка...

Супроводжує виставу прекрасна музика відомого композитора Михайла Чембержі. Приємно вражає хореографія, яку здійснили заслужена артистка України Олександра Майорова і Ганна Лисенко. А ще – досконале фехтування (бої зі справжніми шпагами на відстані руки від глядача) народного артиста України Володимира Абазопуло. Протягом вистави звучить чудова українська мова. Захоплює гра молодих акторів.

Фото надане театром

Надія СОКОЛЕНКО

Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка – один із небагатьох обласних колективів, який зважувався в останні десятиліття на творчі ін'єкції авангардною режисурою Андрія Жолдака і Дмитра Богомазова та ще на багато які ризики. Останній на сьогодні – масштабний проект «Черкаська театральна лабораторія».

Актор черкаського театру, народний артист України Юрій Берлінський якось зауважив, що Черкаси завжди були пупом України, тож усі дороги йшли в обхід, перетворюючи місто на особливу герметичну територію.

І все ж певний флер герметичності театрального простору міста відчувається. Саме його, здається, повсякчас намагаються подолати, беручись до експериментів, аби цей авангардний театральний продукт став візитівкою саме черкаського театру, виділивши його на театральній мапі батьківщини.

«Черкаська театральна лабораторія» розпочала свою роботу в липні 2013 року, коли під дахом театру імені Тараса Шевченка зустрілися 15 молодих

Перший пішов!

Сцена з вистави «Лена»

митців – вісім драматургів і сім режисерів із Вінниці, Кіровограда, Києва, Львова, Сімферополя, Харкова, Херсона, Черкас. Серед учасників – Яна та Ден Гуменні, Тетяна Киценко, Євген Марковський, Антон Романов, Володимир Снігурченко та інші.

За пропозицією одного з кураторів проекту Сергія Проскурні лабораторія зустрілися з трупою черкаського театру. Байки та оповідки з життя, розказані акторами, і стали документальним джерелом шести з семи п'єс.

Заплутана історія кохання, розділеного на трьох, повідана акторкою Оленою Брехарею, стала основою драми «Лена» Дмитра Левицького, що її втілила Тамара Трунова. Головна героїня Лена розривається поміж двома претендентами на її руку і серце.

Один із них, Максим, можливо розуміючи свою, ніде правди діти, сільську «безперспективність», а може з природної шляхетності, замість боротьби за кохану, поступається місцем конкуренту. І гине дорогою додому, розбиваючись на мотоциклі. Трагічна загибель хлопця стає відкритим фіналом вистави. Та безпорадність, з якою мовчки вишиковуються поруч із тілом Максима всі актори, та тиша, що оповиває сцену і глядачів, говорить про трагедію більше, ніж якби були сльози, вигуки і заламування рук.

Загалом «Лена» – вистава крупних планів, довгих, витканих із тиші і присмерку сцен. Вона сплетена з мовчання і поодиноких фраз, які фактично нікого ні до чого не зобов'язують.

У «Лені» значущості символу набуває кожний порух, натомість слово втрачає зміст. Можливо тому мати Максима, Надя (Світлана Терещенко) вивчає азбуку глухонімих і намагається мовою жестів розмовляти з сином. Може тому і Лена (Надія Корбут), відчуваючи незатишність свого існування, намагається сховатися, замкнутися у собі. Вона то скручується клубочком у балії, то стоїть посеред сцени, то грає в мовчанку, не реагуючи на присутніх.

Приємно, що всі виконавці вистави – Надія Корбут, Тетяна Крижанівська, Михайло Кондратський, Наталя Вігран, Юрій Берлінський, Олександр Гуменний, Олег Телятник, Анна Куриленко – довірилися режисеру і з насолодою, а це було справді відчутно, існували у цьому мінімалістичному просторі. Перший спектакль «Черкаської театральної лабораторії» виявився першою ластівкою – вишуканою, гранично щирою і навіть беззахисною у цьому стремлінні до правди.

Детальніше про виставу, а також інтерв'ю з в. о. художнього керівника Сергієм Проскурнею та режисером наступної роботи «Черкаської театральної лабораторії» Антоном Романовим можна прочитати на сторінках другого числа журналу «Український театр», який незабаром вийде друком.

Фото Олександра ФІЛІМОНОВА

Кальман об'єднує культури

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У Національній опереті України спільно з Будапештським театром оперети і мюзиклу успішно пройшов міжнародний проект «Кальман. Король оперети!» за підтримки Посольства Угорщини в Україні.

— **С**ьогодні ми багато говоримо про взаємоповагу, любов до рідної землі, про єдину Україну. І я думаю, що найкраще і найякісніше вона твориться саме на таких заходах. Україна – багатонаціональна країна, в якій проживають представники різних народів, яких ми глибоко поважаємо. Саме мистецтво єднає, «зшиває» народи. Я вітаю учасників міжнародного проекту та бажаю всім нам отримати від концерту велику енергію, позитив і долучитися до високої культури, закладеної у творчості Імре Кальмана, – звернувся до учасників проекту та глядачів Євген Нищук, міністр культури України.

Любителі класичної оперети насолодилися чарівною музикою геніального угорського композитора Імре Кальмана в яскравому, насиченому приємними несподіванками гала-концерті за участю колективу Національної оперети та вокалістів з Угорщини.

– Останні 3–4 роки Посольство Угорщини в Україні веде активну роботу в галузі культури. Такими проектами як «Кальман. Король оперети!» ми наближаємо українців до угорської культури, знайомимо з нашою прекрасною спадщиною, з відомими угорськими діячами мистецтва, – сказав Міхаль Баєр, Надзвичайний та Повноважний Посол Угорщини в Україні. – Я дуже радію з того приводу, що Посольство сприяє співпраці між двома провідними музичними театрами. Тішить, що директори Національної оперети України та Будапештського театру оперети і мюзиклу дуже швидко знайшли спільну мову і першим плодом співпраці став вечір, присвячений нашому видатному землякові, творчість якого знають в

усьому світі. Впевнений: наша співпраця продовжиться, а Посольство активно сприятиме цьому.

Художній керівник Національної оперети, заслужений діяч мистецтв України Богдан Струтинський підкреслив, що завжди з радістю раді приймати гостей з Угорщини. Цей проект дасть зрозуміти нашим угорським колегам, що Київ, – це перш за все європейська культурна столиця. Ми показуємо всьому світу, що незалежно від обставин, мистецтво – завжди попереду. Спільними зусиллями небайдужих людей цілком можливо творити нову історію, відроджувати і примножувати власні надбання, знайомити світову спільноту з високим українським мистецтвом, з нашими

талановитими артистами, музикантами та митцями, розширювати шляхи інтернаціонального культурного співробітництва.

– «Кальман. Король оперети!» – це лише початок, зазначив Богдан Струтинський. – У майбутньому плануємо проведення вечорів інших видатних композиторів, які віддали своє життя і талант створенню та розвитку жанру оперети, і першими на черзі будуть вечори Легара та Оффенбаха.

Директор за маркетингу та реклами Будапештського театру оперети і мюзиклу Андраш Сентпетері подякував керівників Національної оперети за запрошення та пану Послу за сприяння і допомогу.

...І свято почалося. Крім брендів номерів із «Сільви»,

«Баядери», «Містера Ікс», «Фіалки Монмартру», «Маріци», «Голландочки», артисти Національної оперети презентували вісім прем'єрних номерів: арія Палі Рача з «Циган-прем'єр», арія «Мрії кохання» з оперети «Веселі гусари», пісня Шандора з оперети «Диявольський вершник», арія Містера Ікс з 3-ї дії оперети «Містер Ікс», пісня Марієтти з оперети «Баядера», дует Шандора і Мері Ллойд з оперети «Герцогиня із Чикаго», композиція «Сторінками Кальмана» та рапсодія на теми І. Кальмана.

Тепло та емоційно зустрічали глядачі виступи артистів, які створювали на сцені єдиний живий механізм, що віддавав публіці свою потужну творчу енергію, позитив та безмежну любов.

А ще на всіх присутніх у залі чекало чимало приємних несподіванок серед яких: гімн Угорщини у виконанні оркестру Національної оперети та відеозвернення доньки Імре Кальмана Івонни Кальман. Вона привітала всіх учасників проекту і глядачів, що зібралися на святковий вечір, і пообіцяла за умови, якщо проект матиме продовження в майбутньому, приїхати до Києва та персонально відвідати концерт на честь її батька.

Гучні овації та виклики «Браво!» супроводжували кожен наступний номер.

Зовсім скоро глядачі матимуть можливість знову побачити виступи артистів з Угорщини, а також гостей з інших країн. Це станеться 31 травня та 1 червня на Другому міжнародному музичному фестивалі «О-ФЕСТ 2014».

Людмила ПИЛИП
Рига

Плине Латвією «Ятрань»

Небагате історичними та культурними пам'ятками невеличке містечко Вангажі неподалік Риги відоме в Латвії та за її межами завдяки активності місцевих українців, які відзначили 20-ліття свого руху.

Вангажі не дарма називають українською столицею Латвійської Республіки: українські слово й пісня лунають на його теренах голосно та впевнено. Назва містечка означає «місце, де луками тече струмок». «Не струмок, а річка», – вирішили вангазькі українці й назвали своє товариство «Ятрань».

«У лютому 2014 року у нас був ювілей – 20 років заснування українського руху у Вангажі, – розповідає його керівник Ірина Дукуле. – Спочатку це були фольклорні свята, на які ми запрошували усіх, хто шанує українську пісню. Ну а потім уже організували й зареєстрували товариство.

У товаристві діють однойменний ансамбль, фольклорний колектив «Веселка». Його членами є і представники інших національностей, зокрема, латиші,

татари, росіяни. «Ми пишаємося тим, що ми – українці, раді усім, хто шанує нашу культуру, і приймаємо їх до свого кола», – каже Ірина Дукуле.

Вони люблять приймати гостей, але і «Ятрань» часто запрошують на гостини. Фольклорний ансамбль виступає спільно з латиськими колективами в різних регіонах Латвії. Побували з виступами й за кордоном, зокрема, у Словаччині, Угорщині, країнах Балтії та Україні. Наразі в гостях у «Ятрані» перебували колектив «Рушничок» із Закарпаття, ансамбль пісні й танцю «Козаки Поділля», молоді виконавці з Донецького університету.

«ШАНУЄМО СТАРОЖИЛІВ, АЛЕ БЕЗ МОЛОДІ ВИМРЕМО»

У пошани старожилів українського руху Вангажі – І. Омельчук та В. Литвинюк, але І. Дукуле вважає, що значна увага має приділятися залученню до участі в заходах молоді: «Що ми без неї? Вимремо, тому активно залучаємо її до своїх заходів. Коли їздили на «Бойківські фестивали» в Україну, то там вона полонила серця. У виступах робимо акцент не тільки на піснях і танцях, а й на театральних мініатюрах (молодим таке цікавіше)».

Таку музично-театральну композицію «Сватання» в концерті нацменшин «Під одним

небом» 2013 року в рамках 25-го загального Свята латиської пісні представив ансамбль «Ятрань» (з українських колективів Латвії саме він виборов право виступити на святі).

МУЗЕЙ УКРАЇНЦІВ

Товариство має сховище, де зібрані всі матеріали, відео- й фототека, на почесному місці – книга про українців містечка. В цьому колоритно оформленому домі збирається співочий ансамбль «Ятрань» на репетиції, в якому за словами І. Дукуле, зібрався колектив однодумців, об'єднаних любов'ю до пісні. «Чекаєш вівторка, четверга, щоб скоріше зустрітися, разом поспівати, поспілкуватися. Ми як одна родина. Святуємо разом, сумуємо разом. Я вже не мислю собі інакшого життя», – зізналася Ірина.

Сьогодні без латишки Лієне Нестеровичі, яка має вищу музичну освіту, ансамбль «Ятрань» не уявляє свого існування. Сценарії виступів готує Галина Мамутова. Орест Комановський пише гуморески. Середовище талановитих людей сприяє розкриттю таланту – усі члени товариства «Ятрань» чимось

себе проявляють – хто малює, хто пироги пече, а хто вишиває або пише вірші, знають, що їхню творчість оцінять друзі.

ВАНГАЖІ, ДЕ КВІТНЕ «СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ВІНОК»

Завдяки ініціативі української громади у Вангажі відбувається міжнародний фестиваль «Слов'янський вінок». Один із його засновників І. Омельчук розповів: «Незабаром пройде черговий фестиваль, з кожним роком зміст і географія заходу розширюються. У ньому беруть участь не тільки представники слов'янських народностей Латвії та латиші, але й гості з Литви, Естонії та України». Фестиваль відбувається на березі озера в центрі міста, куди приходять родинами, з дітьми, які співають разом із дорослими біля фестивального вогнища. А дехто бере участь і в самому фестивалі, зокрема, члени танцювального гурту «Колібри» сестрички Ольга й Марина Андрєєви. «Ми залюбки танцюємо українські танці, – нам дуже подобаються українські заходи в нашому місті», – сказала О. Андрєєва.

Перефразовавши текст відомої пісні «Там, де Ятрань круто в'ється, / З-під каміння б'є вода...», можна сказати: «Там, де «Ятрань» круто в'ється – там українське життя».

Іван МАЛЮТА,
заслужений журналіст України

Сповнений смутку подвійної розлуки – з коханням і рідним краєм, водночас із за- таємним національно-патріотичним підтекстом, цей романс був надзвичайно популярним у середовищі української інтелігенції 70–80-х років минулого сторіччя.

*Тернова ружа,
Тернова доля,
Спогадом білим
Кружляєш в небі.
Тернова доля,
Тернова ружа –
Іду до тебе,
Іду до тебе.*

Як не дивно, автор цього зворушливого, афористичного приспіву, із закодованим образним мисленням, і досі мало кому відомий. Навіть посвячені у таїну тривалого замовчування небагато знають про його страдницьке буття.

Вперше я почув «Тернову ружу» у виконанні тріо «Золоті ключі». Власне нею закінчився його виступ на одному з концертних вечорів. Неподалік од мене сиділа жінка з розкішним волоссям, що вже бралось паморозку сивини. Вона не аплодувала, не підтримувала тих, хто викликав на повторний вихід. Вона... плакала, приклавши хустинку до очей. Ба, ні, тихо ридала – плечі її здригалися.

Авторів цієї пісенної перлини не оголошували. А що звучала природно, без музичного супроводу, то слухачі вважали її тим мелодраматичним скарбом, що його віднайшло це тріо у своїх фольклорних експедиціях. Більш обізнані могли трактувати її як романс невідомого літературного походження. І це начебто влаштувало всіх, насамперед ідеологічних наглядців. А що хтось, в останньому ряду, німотно ридав, то, певно, згадує своє нерозділене кохання. Чи не так?

Воно-то так, але не зовсім так, як казав мій знайомий, лукаво усміхаючись. І навряд чи погодився б із цим, зокрема народний артист України Борис Шарварко. Маю на увазі один з епізодів його радіо-спогадів (2001 р.).

– Того разу виступ тріо «Золоті ключі» в палаці «Україна», де було урочисте зібрання представників МВС, сприймали, як завше, досить добре. Але вже на другий день я давав пояснення з приводу несанкціонованого виконання «Тернової ружі». Виявляється, цей романс був під неофіційною заборонаю. Ось так мені довелося на деякий час «полетіти» з посади головного режисера...

Зрозуміло, в ті часи була дозвана і журба. Прилюдна. Отож не дивно, що романс не увійшов до запису на грамплатівці «Золоті ключі» (1976 р.). Можливо, і «проскочив» би, якби не отой зачин:

*Високе небо,
Небо Вкраїни...*

Ішов до тебе...

А втім, хіба лише ці рядки могли викликати спротив? Чому саме «на руїнах тернова ружа цвіла коханням»? І кого конкретно «розлучили тумани ранні», за якою статтею Кримінального кодексу?

Але автор принципово нічого не хотів міняти. Бо тут ані відняти, ані додати.

– Задум написати цикл пісень, що відповідали б настроям свідомого українства, виник у мене, коли зазнаючись з творчістю Ліни Костенко, Василя Симоненка, Василя Стуса та інших поетів-шістдесятників. Найбільшої слави серед них зажила «Тернова ружа», писана для трьох голосів, – розказує відома бандуристка і композитор Галина Менкуш. – І я не ображалася, що цей романс виконували, не називаючи автора мелодії, адже тоді неодмінно зацікавилися б і поетом. А його ім'я значилось у списках інакодумців...

Народився Володимир Іванишин 17 листопада 1939 року в селі Дуба Рожнятівського району на Івано-Франківщині. З приходом «совєтів» родину вивезли в Сибір. Відтак хлопчина зазнав гіркоти вигнання, втішаючись лише біблійними одкровеннями, що їх вичитувала вечорами матуся: «Блаженні чисті серцем, бо вони побачать Бога... Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство небесне».

Повернення з чужини, що стало можливим після смерті «вождя усіх народів», навчання у вузі, перші літературні спроби і т. ін. – все це потребує окремих досліджень. А я хотів би дізнатися насамперед, чому над його

іменем ніби тяжіє фатальність забуття. Починаючи з могили на бойківському цвинтарі. Це надто несправедливо.

– Володю накрила перша хвиля арештів. Як і мене. Це сталося 27 серпня 1965-го, – не вагаючись, називає дату ув'язнення Михайло Косів, відомий громадський діяч. – Близько 8 місяців тримали у слідчому ізоляторі. Зрештою звільнили. Майже всіх. За ст. 7. Як таких, що не є суспільно-небезпечними. Але продовжити студії на філфаці Володі вже не судилося...

Зрозуміло, недремне око репресивного апарату пильнувало його з того часу денно і нічно, запідозривши одразу в трьох злочинах – антирадянщині, націоналізмі та ревній прихильності до підпільної греко-католицької церкви. Задля виживання міг задовольнятися випадковими заробітками. Маючи хист до малювання, оформляв дитячі садки, будинки культури, фарбував дачі заможних номенклатурників або помешкання у місті. А то мандрував до Сибіру, щоб стати лісорубом.

Дехто запевняє, що Володя грав на кількох інструментах і гарно співав. Можливо. Тут мені хочеться вдатися до єдиного власного спомину.

Року 1968-го я зі львівським подружжям Похмурських гостював у їхніх знайомих. Господаря звали Зеником. Коли вже всі віншували його як іменинника, елегантний худорлявий молодик, який дещо припізнався, запропонував тост за... ідею святу. І приємним голосом заспівав тужливу стрілецьку пісню.

*Хай ні батько, ні рідная мати
Наді мною не стоять, не плачуть.
Я у полі лежу за ідею святу,
Чорний круг наді мною закріче.*

– А мелодія – як у тієї, що починається словами «Там, вдалі, за рекою», – нахилився я над столом до нього, позаяк ми сиділи майже навпроти.

– У більшовиків не було нічого святого за душею. Нищили безвинних людей і храми, а в січових стрільців переймали мелодії для війська безбожників, – освітив він мене приязно блакитними очима, вочевидь, пробачаючи мою наївність.

Дивний гість хутко зник, ще до кінця вечірки. Я жалкував, що не встиг ближче зазнаючись, записати весь текст пісні.

– Пізно надумався. Це ж Володя Іванишин. Мандрівний філософ, – розвів руками Зеник. – Сьогодні – у Львові, а завтра бозна-де з'явиться.

Коли він нарешті повертався до рідного села, то знаходив порозуміння хіба що у рідної неньки, з якою мав духовне єднання. На прихильність ровесників не розраховував, адже виростав на чужині. Та й інтереси були надто різними. Він захоплювався літературою і сам писав чимало. Ретельно досліджував творчість В. Стефаніка. Але зі зрозумілих причин його не друкували. Дещо зміг передати до Польщі, в редакцію україномовного часопису «Наша культура». Так були опубліковані ґрунтовні дослідження про Стефаніка «Поет любові» (1981) та «Син землі» (1983). А в Україні вийшли статті Іванишина, за твердженням М. Косіва, про Лесю Українку і Т. Шевченка. Але під чужими прізвищами. За неписаною домовленістю. Лише в журналі «Дніпро» він зазначений як автор публікацій «Запах деревію. Спостереження над прозою Григора Тютюнника» (1970, № 8) та про В. Стефаніка «Відлуння часу» (1969, № 6).

Перебуваючи у Львові, В. Іванишин іноді заходив до помешкання матері Галини Менкуш, де збиралося цікаве товариство. Саме тут ця бандуристка звернула увагу на його дитячий віршик «Коліскова» й одразу поклатла на музику. У її виконанні пісенька звучить у фільмі І. Миколайчука «Пропала грамота». І вельми доречно, як зазначає Марія Миколайчук, адже дійство відбувається ніби у сні. Пригадуєте?

*Гойда-гойда-гой,
Ніченька іде.
Діточок малих
Спатовьки кладе.*

А невдовзі, 1972 року, з'явився романс «Тернова ружа».

– Ми змогли записати його на аудіокасету лише 1989 року. Під час гастролей у Канаді, – пригадує Валентина Ковальська. – Це

був наш «коронний номер». Мені здається, що рукою Володі Іванишина водило Боже провидіння, коли творив таку молитвоподібну поезію.

За спогадами Атени Пашко, що увійшли до її книги «На вістрі свічки» (1991), «Тернова ружа» присвячена правозахиснику В. Чорноволу.

– Це для Вас із В'ячеславом, – сказав Володя. І я вислала цей подарунок листом до Мордовії.

Є у Г. Менкуш ще дві пісні на вірші Іванишина – «Загаси білу ватру» та «Сад любові». А скільки могло ще бути! Але майже весь творчий доробок поета пропав. Чому? Кажуть, мандрував, як неприкаяний. Ночував іноді в ненадійних знайомих і довірливо щось залишав із написаного. Можливо, хтось не лише збирав такі рукописи, а й доносили про подальше переміщення автора. На таких, як він, йшло тихе, невидиме полювання. І час від часу лаштували пастки.

Згадаймо лишень трагедію талановитого композитора В. Івасюка, «Червона рута» якого стала заспівом на утвердження української естрадної пісні. 24.04.1979 р. він не повернувся з консерваторії. Знайшли лише згодом. Розіп'ятим у лісі.

За вельми загадкових обставин загинув і автор «Тернової ружі».

У грудні 1985 р. В. Іванишин вирушив на заробітки у Карпати. Мав намір спочатку малювати дачу в с. Осмолоді Рожнятівського району. А небаром надійшла телефоном до сільради звістка, що він потрапив під потяг... на Одещині. Неподалік станції Роздільна.

Знаючи стиль роботи новітніх «лицарів без страху і докору», можна здогадуватися, як спрацювала пастка. Полювання закінчилося без жодного пострілу. Ну хіба що з перевитратою пального. На перевезення жертви до місця інсценування нещасного випадку. Що не кажіть, але кваліфікація таких мисливців-кілерів з часу зв'язного убивства художниці Алли Горської таки зросла.

Часто навіть патріотично налаштовані українці дивуються, як легко нам дісталася незалежність. Наче «манна небесна». І забувають при цьому, що оту манну вимоловляли у стражданнях ті, хто прагнув вийти з пустелі на землю обітовану.

Володимир Іванишин був дуже набожним чоловіком, досконало знав Святе Письмо. Його книжка для нотаток, як твердить А. Пашко, була списана віршами-молитвами. Ці благання до Всевишнього незвичайні. У них – жодного нарікання на своє митарство, воїстину страдницьку долю. Він прохав лише за Україну на хресній дорозі, допомогти прозріти її люду і вийти з полону московського.

Обравши тернову долю, з душою січового стрільця про ідею святу, він жадав її, вільної, незалежної України. В образі коханої. Вишпуючи «Іду до тебе».

(3 книги-поклику «Агов!»)

Літопис Майдану

Дівчина із зав'язаними очима, в етнічному одязі зшиває прапор України – саме це зображено на першій книжці, присвяченій українському феномену під назвою Євромайдан. Вона немовби з'єднує, примирює Захід і Схід, Північ і Південь. Утверджує тим самим непорушність і цілісність кордонів нашої країни. «Євромайдан: хроніка відчуттів» – книга про унікальне явище української революції 2013–2014 років, побачене й відчуте нашими сучасними письменниками. Отже, про перший літопис Майдану, а також про літературну агенцію «Дискурс», резиденцію для молодих письменників, ми й поговорили з автором ідеї та упорядником цього видання Василем КАРП'ЮКОМ.

– Василю, розкажи про проект «Євромайдан: хроніка відчуттів».

– Це антологія текстів українських письменників, які вони писали з кінця листопада до кінця лютого, власне, упродовж того часу, коли відбувався Євромайдан. Від перших протестів, які виникли в студентському середовищі та до часу, коли Янукович був усунений від влади. Десь тоді Євромайдан завершується. Події, звісно, тривають і надалі, але то вже в дещо іншому, міжнародному ключі. Тексти регулярно писалися як колонки, публікувалися в івано-франківській газеті «Галицький кореспондент» та на сайті ТСН – це одна з програм каналу «1+1» й інформаційний ресурс. Автори есеїв – Сергій Жадан, Іван Ципердюк, Тарас Прохасько, Юрій Андрухович і Юрій Винничук. Кожен із них по-своєму реагував і на конкретні події, свідком яких був, і загалом на те, що коїлося в українському суспільстві.

– А чому такий підбір авторів?

– Упродовж цього часу я стежив за пресою і випадало читати колонки вищезазначених авторів, вони з'являлися майже кожного тижня. Це нашо вухнуло на думку, що варто їх зафіксувати, бо згодом з'являться багато наукових досліджень, спогадів очевидців, а це конкретні, не репортажні події, а...

– Уже відрефлексовані, переосмислені?

– Так. Власне те, що людина відчувала на той час, не спогади про відчуття, а конкретні враження. Ось те, що відчуваю зараз, й описано в книжці. Це так само автори, які є знайомими, відомими й цікавими особисто для мене. І я запросив їх до співпраці, а ресурси погодилися надати матеріали для публікації в збірнику. «Євромайдан: хроніка відчуттів»

Василь Карп'юк

– багато чого пояснює, дає зрозуміти чому відбувся переворот в наших головах і країні. Книжка складається не з емоційних вигуків, а з дуже розумних слів. Думаю, було б непогано перекласти її іноземними мовами, аби світ збагнув суть української революції.

– А ти сам брав участь в Євромайдані в своєму регіоні?

– В Івано-Франківську я був на Майдані з перших днів, із першого ранку. І в Київ приїжджав неодноразово. Важливо те, що в місті все відбувалося достатньо мирно, спокійно, масово, щоденно, в центрі.

– Видання з'явилося на світ у літературній агенції «Дискурс». Наскільки я знаю, це нова літературна формація, нещодавно створена. Чим вона займається? Чи може туди звернутися молода людина, щоб видати свою першу книжку?

– Почали свою роботу десь рік тому. За цей час ми видали 15 книжок. Працюємо активно, у нас таке молодіжне середовище, все побудовано переважно на ентузіазмі, громадських засадах. Сподіваємося,

що скоро зможемо покрити матеріальні витрати на все це. Йдеться насамперед про друк книжок, звичайно. Часом ми знаходили спонсорів, інколи

ТАРАС ПРОХАСЬКО, ІВАН ЦИПЕРДЮК, ЮРІЙ АНДРУХОВИЧ, СЕРГІЙ ЖАДАН, ЮРІЙ ВИННИЧУК

проекти фінансували обласні адміністрації. Але в основному книжки видаються за кошти працівників, це якісь частини заробітних плат, бо кожен десь там працював чи працює. Частина книжок видана за кошти авторів. Порізно працюємо. Найближчим часом планується серія «Свіжа проза», яка буде йти на двох рівнях. Перший – це проза, умовно кажучи, для дорослих. В основному це перші видання авторів. Спочатку

буде книжка молодого письменника Максима Гаха, він з Івано-Франківська, працює у Львові архітектором. Також у цій серії вийде роман Олега Криштопи. З іншими авторами йдуть переговори. Друга серія – «Свіжа проза» для підлітків, дебютний роман у ній Ольги Деркачової «За фіолетовими хмарами». Книжка вже в роботі, редагується, верстається. Потім буде підліткова антиутопія Дзвінки Матіяш «День сніговика». А молоді автори можуть звертатися, безсумнівно, це може бути на різних засадах: за авторські кошти, меценатські тощо.

– А книгарні йдуть на поступки, продають ваші видання у себе? У вас є піар-менеджмент?

– Ми для того і називаємося літературною агенцією, бо розповсюджуємо книжки, організуємо презентації, але все таки дуже важливо, аби наші видання були в книгозбірнях. Зараз до нас почали звертатися інтернет-магазини із різних міст України і звичайні книгарні. На нашому сайті розміщені всі видання, коротка анотація, вартість і їх можна замовити. По суті, наша продукція є по всій Україні.

– Ти можеш назвати середню вартість книжки? Скільки молодому автору доведеться викласти грошей за перше в своєму житті видання?

– Орієнтовно, середня вартість книжки на сто сторінок тисячним накладом з усіма роботами – приблизно вісім тисяч гривень.

– Василю, і останнє питання. Яка твоя громадянська й письменницька позиція щодо недавніх політичних подій? Маю на увазі військову агресію Росії, від'єднання Криму.

– Я думаю, що Крим в жодному разі не треба втрачати. Потрібно до кінця його відстоювати. Але так само немає бути фізичного протистояння, бо найдорожче, так чи інакше, людське життя.

**Розмовляв Яр ЛЕВЧУК.
Фото з особистого архіву Василя КАРП'ЮКА**

«ПЕРЕЗВА» ВІД ПЕТРА ШУЛЬГИ

«Не гуморист

і не сатирик,

Я просто – лірик!

Людина – Знак!» – так написав про себе поет, прозаїк, журналіст Петро Шульга, який нещодавно у Будинку Національної спілки письменників України на своєму ювілейному вечорі (70-річчі) презентував збірку вибраних творів «Перезва».

За словами автора, назва книги означає традицію, коли на другий день весілля везли скриню від молодого до молодої, на дорозі кидали соломяні «колики», які підпалювали і, співаючи, перестрибували через них.

До видання ввійшла лірика, роздуми Петра Васильовича про слово, Україну, її історію. Зворушують вірші про найдорожчу для кожного з нас людину – матір, жінку. Значну увагу у збірці приділено Тарасові Шевченку, адже працюючи впродовж тринадцяти років (вів радіопередачі «Україна літературна») у творчо-виробничому об'єднанні «Всесвітня служба радіомовлення України» Національної радіокомпанії, висвітлював святкування літературно-мистецького заходу «В сім'ї вольній, новій...», присвяченого Великому Кобзареві.

«Поезія Петра Шульги – це літопис його життя і діяльності», – говорить заслужена артистка України Тетяна Негрій.

«Відчувається українськість збірки Шульги і це приваблює, зіграє серце читача, – додає заслужений діяч мистецтв України Станіслав Шевченко. – У нього поезія і пісня – це дві сестри».

І це дійсно так. Адже Петро Васильович є учасником етнографічного хору «Гомін», фольклорного ансамблю «Криниця» при Будинку вчених Національної академії наук та народного фольклорного ансамблю «Червона калина» Київського метрополітену. Митець говорить, що пісня завжди наділяє його життєдайною силою.

«Кожен його вірш сповнений патріотизму, любові до рідної землі, українського слова», – сказав відповідальний секретар Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка Микола Нестерчук.

У творчому доробку П. Шульги є книги у співавторстві про діяльність товариства «Просвіта» (в якому він нині працює) «Невгамимий смолоскип «Просвіта»» (1998), а в 2000 р. у видавництві «Бібліотека Українця» за його участю вийшов збірник «Українці в Тюмені». Також має поетичну збірку «І сонцем сповнена душа» (2005), підписану псевдонімом Петро Нечуй-Вітер та «Сповідь серця» (2009). У 2010 р. вийшла друком його мала проза «На пульсі часу».

Пан Петро говорить: «У моїх творах немає місця для лукавства. Я щиро висловлюю свої думки. У поезіях – моє життя».

**Аліна ОНОПА
Фото авторки**

Історія нас вчить патріотизму

У Київському будинку Національної спілки письменників відбувся творчий вечір письменника-історика Романа Ковалю.

Він, разом із краєзнавцем Петром Гоголем, видав книгу спогадів «Медвинське повстання» про одну з

звитяжних сторінок нашої історії, а також диск визвольних пісень ХХ століття у виконанні відомих українських співаків Костя Єрофеева, Тараса Компаніченка, Григорія Лук'яненка, Василя Лютого, Тараса Силенка, Сергія Василюка, Едуарда Драча та ін.,

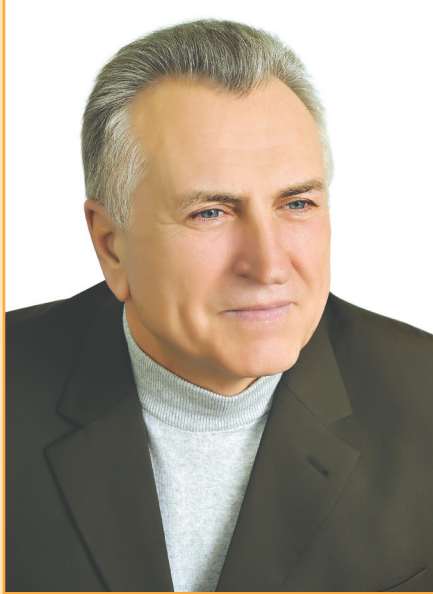
записаний студією «Рутенія» й історичним клубом «Холодний Яр».

У книзі йдеться про антибільшовицьке повстання 1920 року в селі Медвин, що на Київщині та боротьбу повстанського загону в 1921 році. Видання містить 25 історичних

світлин, більшість з яких публікується вперше.

«У час нинішньої війни з Москвою варто читати саме такі книжки – про боротьбу наших дідів і прадідів у 1917–1920 роках. Ми маємо вивчати наші помилки, згадати наші перемоги і вшанувати полеглих за свободу рідного краю», – наголосив письменник.

Іван Левченко: «Є пора прекрасна – жити і кохати!»

Іван Васильович Левченко народився 8 лютого 1952 року в селі Мала Токмачка Оріхівського району Запорізької області. Через ранню смерть батьків виховувався в Новомиколаївській та Запорізькій школах-інтернатах.

Заслужений журналіст України, кандидат історичних наук, доцент. Автор 35 наукових праць у галузі вітчизняного телебачення і радіомовлення.

Член Національної спілки письменників України. Автор багатьох книг віршів, а також документальної трилогії «Історія протистояння», «Ми з ліцензією» та «Отак і живемо».

Зараз працює над новою книгою віршів «За журавлями».

ПОДАРУНОК

Мені цей день потрібен над усі,
Це благодатне раннє сонце з висі,
Що діамантом світиться в росі.
Де слід мій зранку в травах загубився.
Допоки сонце той не випало слід,
І діаманти ті в росі чогось та варті,
Мені потрібен день цей на землі,
А завтра – поговоримо про завтра.
Не попрошу нічого я взамін,
Мені цей день потрібен і доволі.
Мені цей день потрібен, бо він мій.
Мені цей день потрібен як ніколи.
Його, проснувшись, з ночі виглядав,
Зустрів уранці, по росі побрівши.
Мені цей день потрібен для труда,
Для недописаного вчора вірша.
Я пересилив свій нестерпний біль,
І в Господа молив одне: будь ласка,
Мені цей день потрібен, щоб тобі
Сказати укроме, що ти прекрасна.
Я знаю: вже б давно мій слід схолов,
Якби щодня, як радісне спасибі,
Не повторяв про себе знов і знов:
Мені цей день, цей день мені потрібен.
А він розбризкав промені ясні.
І я, зарошений, іду до тебе.
І діамантом світиться мені
У росах сонце благодатне з неба.
Вклонюся землі, радіючи красі
Нового дня: він – подарунок наче.
Мені цей день потрібен над усі,
Щоб діамантом серця міг віддячить.

МОЯ ВІТЧИЗНА

Я між кленів і верб народивсь:
Край козацький – мій край і вітчизна.
Там, де клени гілками увись.
Там, де верби – покійно донизу.
А земля в нас – чорнозем суціль.
Небо синє і сонце ласкаве.
Колосками увись – пшениці.
І покійно так стеляться трави.
Там турбінно гуде Дніпрогес.
Плине Хортиця гордо й велично.
Ластівки там летять до небес.
І ховаються в листі синички.
І Чумацький там зоряний шлях.
І хатинок чимало є скраю...
Я родивсь, де козацька земля,
А відтак я спокою не маю.
Але хочеш-не-хочеш, думки
Невеселі, бо не безпричинні:
Бо не всі в тім краю – козаки,
Є м'якенькі, як віск на вошині.
Ім би жити тихіше води.
Та пониже трави жити, звісно:
Не як клени – гілками увись.
А як верби – покійно донизу.
Так терпляче кормигу несем,

Бо завчили: покійне телятко
Не одну, а дві матки аж ссе.
А мені – аби рідної матки.
Ій мої неустанні труди.
Гидь розжареним нищу залізом.
Я між кленів і верб народивсь,
Край козацький – мій край і вітчизна.
Гей, новий розпогодився день:
Скільки в небі ласкавої сині.
Я родивсь, щоби жити між людей,
Наче правда – прямих і красивих.
Та урвися ж терпець нам, урвись:
Що бридке, те красою не буде.
Клени знову до сонця – увись.
От би так щоб повсюдно і люди.
Щоб жилося щасливо усім.
Щоб всміхалися мати і діти.
Щоб для кожного батьківський дім
Був як сонце найвище – в zenіті.

СПІШИМО!

Спішимо мовити «люблю»,
Бо б'є годинник невмолимо.
Так і не зчуєшся, як зими
На тебе сивий цвіт проллють...
Та доки ще той сніг ітима,
Спішимо мовити люблю!
Кому судилася весна –
Не зволюкайте – щиро мовлю:
Все почекає, крім любові,
Все виправдовує вона.
Щастить хай юнці, юнакові,
Кому судилася весна.
У тих, у кого тепле літо
Лле промінь з неба золотий,
Усе устигнеться в житті,
Коли встигається любити.
Зеніт сердечних почуттів
У тих, у кого тепле літо.
Кому прийшла розкішна осінь –
О найчарівніша із пір,
Коли любов – як еліксир
Життя – живить його, підносить
Серця поєднані – до зір,
Кому прийшла розкішна осінь.
І не біда, коли зима,
Цю мудру пору вечорову
Зігріє завжди ніжне слово.
В любові старості нема,
Старіють ті, хто без любові.
І не біда коли зима.
Біда, як час б'є без жалю,
Твій зупиняючи годинник,
Але нема її людини,
Котрій би мовив ти люблю,
Найперш – твоєї половини.
Біда, як час б'є без жалю.
Тому спішимо, попри все,
Чи там зима, чи осінь-літо,
А чи весна – спішим любити,

Любов – єдине, що спасе,
Коли несла навіть жити.
Тому спішимо, попри все.
Нема вершини над любов.
Хто заперече, лукавить:
Мовляв, нагальніші є справи,
Я ще з любов'ю встигну, мов.
Все – суєта, що марнославне.
Нема вершини над любов.
І йде годинник долі справно.

АГОНІЯ

Із голосу в Раді за кілька секунд
Прийняти закон – беззаконням є.
Ти мусиш збагнути в хвилину важку:
Пухлина це ракова – владна агонія.
Агонія – цюкований «Беркутом»
люд,
Агонія – влада за мури захована.
Агонія – загнана влада у кут,
Ошкірені зуби у влади – агонія.
Ти ж бачиш: колоду тасують із карт...
Бо нерви здають у оточення:
Майдан заквивавлений – це вже
не жарт,
А сісти за ґрати нікому не хочеться.
Агонія – спішний, неправедний суд,
Агонія – штурм і знущання над
сонними.
Агонія – загнана влада у кут,
Ошкірені зуби у влади – агонія.
Уже Україна – як рана суціль.
Рятуються люди майданами.
Агонія – розпад, агонія – цвіль,
Але й небезпечна катами-тиранами.
Агонія – спроба нечуваних пут.
Агонія – глум над правами й
законами.
Агонія – загнана влада у кут,
Ошкірені зуби у влади – агонія.
Повзуть метастази – підступна
з хвороб,
І скверна від влади за скверною,
Аби став навколішки вільний народ.
Та марно. Бо точка уже
неповернення!
Агонія – це вже і справді межа,
Агонія – безлад, і вибір є в кожного:
Хто вільний, долає наругу і жах.
Впокорений падає завжди навколішки.
А влада і справді вже загнана в кут,
Як спротиви стали мільйонними.
Збагнімо ж нарешті – в хвилину
важку:
Пухлина це ракова – владна агонія.
Агонія – вийти з народом на бій,
Агонія – всім пригрозити
в'язницею.
А вихід – покласти кінець боротьбі,
Якщо є народ і у нього є лицарі.

НЕ ЗДАМСЯ!

Одна з улюблених пісень
Святослава Вакарчука на
Євромайдані –
«Я не здамся без бою!»

Найважче, мабуть, не втома,
А незнання, як бути далі...
Кажу я сину: йди додому –
Достатньо й батька на Майдані.
А він стенає лиш плечима,
Та від буржуйки гріє руки:
Мовляв, який там відпочинок...
А я б не проти – до оноків:
Засісти б з ними в теплій хаті –
Про все на світі гомоніти...
Бо хтозна-скільки ще стояти...
А зимно: сніг... холодний вітер...
Іду до пункту «Теплі речі».
Хтось чай дає. І бутерброди.
Минає день. Минає вечір.
І ніч без «Беркута» проходить...
Уже втяглися – вже герої...
І гріє душу пісня славна
Про те, що я не здамся без бою...
Із боєм теж. Син – і подавно.
А вже чуток тих – цілі гори,
А командири – оптимісти:
Ми їх здолаєм! Ми поборем!
«Героям – слава!» – лине містом.
Є щось у цьому незбагненне:
Дух – як фортеця, що не взяти.
Бу разом – сила. І у мене
Немає сумніву: стояти!
Ми обираємо дороги:
Назад – це здатись означає.
Вперед – іти до перемоги,
Котра без бою не буває.
А вітер носить пісню містом –
«Не здамся без бою!» – лине й лине.
А ще – «Героям – слава!» Звісно:
Опісля – «Слава – Україні!»

ІНША РОСІЯ

Я, слава Богу, розумію,
Хай з військом суне окупант,
Є інша все-таки Росія,
Якій ненависний тиран.
І звеселіє бачить око,
Що з нами поруч – та, як ми,
Росія Пушкіна, і Блока,
І Євтушенка – із Зими.
Хай із екранів вітер свище,
Прокляття голос долина,
Рилєєв з нами, і Радищев,
І Чаадаєв поміж нас.
В кільце затиснуті військами,
Ми прориваємось крізь стрій,
Бо Новодворська разом з нами
І з нами Сахаров Андрій.

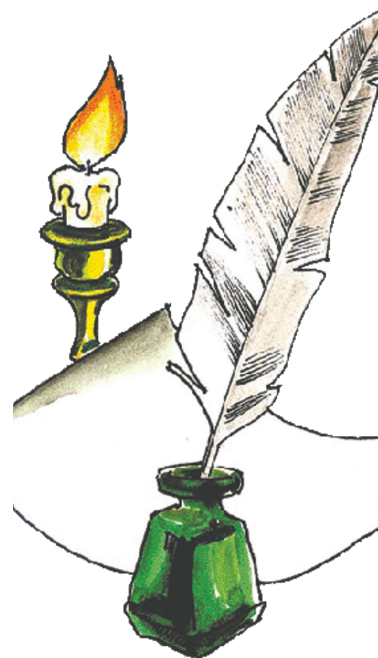
Неначе вихор той буремний,
Саакашвілі мов кацо,
Йде маршем миру Макаревич
І непокорений Немцов.
Вже й не така страшна навала –
Ота в окопах – як на марш
Рязанов вийшов і Навальний,
Гребенчиков, Шевчук, Гармаш...
Такі всі різні і єдині –
Росії доньки і сини –
Скандують: «Геть – із України!»
«Не бути з братами війни!»
І чує світ, і чує Київ,
Повсталий гідності Майдан:
Є інша все-таки Росія,
Якій ненависний тиран.
Та волелюбна й мирна дійсно,
З якою нам під силу – кат,
І референдум по-російськи,
Й до Криму зігнани війська.
Спасибі, браття, разом – сила,
Відтак – здолаємо заброд.
Є інша все-таки Росія,
Що не зганьбила свій народ.
Нам з нею разом будувати
Нове життя і світ новий.
Спасибі, браття-демократи:
Марш миру – виграний наш бій.

ЗОСТАВСЯ В ПОЛОНІ

У полон взяв загарбник і море, і нас:
Українців витурює з Криму – у спину.
Зостається в полоні –
Шевченко Тарас:
Як у кріпості Орській, поет України.
Виглядатиме нас з постаменту свого:
Доборолись нівроку,
брати-українці!
Із очей Кобзаревих – бунтарський
вогонь,
А із вуст, мов слова «Кобзаря» –
блискавиці:
– Та мені де стояти, однаково де,
Тільки б знати одне, що жива Україна!
Не біда, коли ворог лихий нападе,
А біда – у покорі стоять на колінах!
Бороніть свій край – край
козацький святий!
Що діждуся я вас – ані сумніву в мене!
Чорне море – козацьке є, наше,
брати!
І земля ця теж наша, козацька,
священна!
Але доти самотно стояти мені
В ненависнім полоні чужинським.
Обікрали розбуджену землю в огні.
І ніхто не врятує, крім вас, українці!
...Так він мовити просто умів,
без прикрас.
А душа – аж горіла від муки та болю.
У полоні чужинським –
Шевченко Тарас.
І чекає тепер в Севастополі волі.

ОМРІЯНИЙ ДЕНЬ

Яви нам, Боже, світлий день:
З привітним сонцем в небі синім.
Хай благодатний дощ іде
На щастя любій Україні.
Яви нам, Боже, добрий день,
Щоб хрест тяжкий – цей ніж у спину –
Жорстокий розбрат між людей
Не нищив любові Україну.
Яви нам день – щасливий день,
Щоб грілась радістю людина.
А буде щастя у людей –
Благословиться Україна.
Свої нам милості яви!
А у людей прошу єдине:
Наближмо разом день, щоб він
Найкращим днем був України!

Під таким заголовком у музеї В. Гнатюка розгорнуто книжкову виставку книг-подарунків письменників, учених, художників України. Кожний подарунок – гордість оселі вченого.

У 1914 р. з нагоди 100-річчя Т. Шевченка на уроках у своїй промові І. Франко сказав: «Шевченко був сином мужика, і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком, і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком, і вказав нові, світлі й вільні шляхи професорам і книжним ученим. Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для Росії зробив більше, ніж десять переможних армій... Доля не щадила йому страждань, але не стримала його радості, що була здоровим джерелом життя та найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті – невмирущу славу і всерозквітаючу радість, яку в мільйонів людських сердець все наново збуджуватимуть його твори. Отакий був і є для нас, українців, Тарас Шевченко».

На виставці експонуються дві книжки правнука Т. Шевченка по сестрі Катерині Д. Красицького «Юність Тараса: Оповідання про юність Т. Г. Шевченка» та «Тарас-художник: Оповідання про юність Т. Г. Шевченка», який є ще й автором третьої книжки про поета і художника-академіка – «Дитинство Тараса Шевченка: Оповідання про юність Т. Шевченка». Дмитро Красицький – український письменник, літературознавець, який певний час працював у Літературно-меморіальному будинку-музеї Т. Шевченка в Києві, і з яким я мав щастя бачитися та листуватися.

Український письменник М. Рубашов передав повість «Багряні тіні», яка розповідає про перебування Т. Шевченка у Вільно, навчання в художника Я. Рустема (Рустемаса), знайомство із вродливою варшав'янкою, бідною швачкою Д. Гусиковською. Перша ніжна зустріч, світлі мрії... Крім того, він подарував роман українського письменника Л. Смілянського «Поетова молодість». Від письменника І. Пільгука отримано книгу «Т. Г. Шевченко – основоположник нової української літератури».

Щирий друг музею академік, народний художник України, лауреат Шевченківської премії В. Касіян подарував власноручно мені свою працю «Мистецтво Тараса Шевченка». Передали свої твори також лауреати Шевченківської премії Є. Кирилюк, Є. Шабліовський,

«Наш пророк»

Л. Новиченко, О. Іваненко, В. Шевчук, Л. Большаков та П. Жур.

Член-кореспондент АН України, заслужений діяч науки України Є. Кирилюк 1967 року подарував фундаментальну працю «Тарас Шевченко: Життя і творчість», а 28 березня 1967 року він та його друг Є. Шабліовський – член-кореспондент АН України, заслужений діяч науки України, дарують унікальну працю «Т. Г. Шевченко: Біографія».

При зустрічі в київському помешканні український письменник П. Колесник подарував книгу «Безсмертний Кобзар». Літературознавець, академік НАН України Л. Новиченко презентував працю «Тарас Шевченко – поет, борець, людина», а письменник О. Ільченко прислав книжку «Каприччо: Повість. Акварелі», яка містить повість «Петербурзька осінь» про Кобзаря.

Роман української письменниці О. Іваненко «Тарасові шляхи» одержав на руки від майстрині красного письменства, а проілюстрував видання академік В. Касіян.

Письменник В. Шевчук презентував романи «Син волі» та «Терновий світ». Книжки оформив народний художник України, лауреат Шевченківської премії В. Перевальський, який також оформив збірку «Українські народні пісні в записах Володимира Гнатюка».

О. Бабишкін, український літературознавець, подарував свою працю

«Шевченкова Слава: До 175-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка», а вчений-шевченкознавець із Оренбурга Л. Большаков прислав книжки «Їхав поет із заслання...», «Шляхами великої долі» та «Повість про вічне життя».

З міста на Неві відомий шевченкознавець П. Жур надіслав унікальні видання: «Третя зустріч», «Шевченківський Петербург», «Дума про огонь: З хроніки життя і творчості Тараса Шевченка» та «Шевченківський Київ».

Від письменника А. Костенка зі столиці України надійшла його художньо-документальна повість «За морями, за горами: Тарас Шевченко на Аральському морі. Тарас Шевченко за Каспієм».

П. Мирний про Т. Шевченка сказав так: «Огненне слово його наскрізь приймало серце не тільки тих, кому близьке було народне горе, а й тих, кому й байдуже було до того. Всі дивувалися красі та силі тієї простої мови, якою Шевченко виливав свої вірші. Увесь світ став прислухатися до його мови, а на Україні вірші приймали як благовісне, пророче слово».

Проминуло 78 років... Коли 1939 року, відкриваючи в Каневі музей Т. Шевченка, представники урядової комісії вирішили відкрити труну і взяти із неї щось для його експозиції, то побачили в ній нетлінні останки поета. Якою ж чистою мала бути душа Тараса Шевченка, коли його тіло, майже упродовж століття не зазнало тліну!!!

Так, Тарас Шевченко для нас, українців, є не лише пророком, а й апостолом нееньки – України!

«Шевченка заслужено називають пророком, бо його слово пробуджує свідомість людей, змушуючи їх прагнути жити у свободі, правді і любові», – так сказав протоієрей П. Мельник, кандидат богословських наук, доцент Київської православно-богословської академії УПЦ КП.

Остап ЧЕРЕМШИНСЬКИЙ,
директор Етнографічно-меморіального музею Володимира Гнатюка, заслужений працівник культури України, почесний краєзнавець України, с. Велеснів Монастирського району, Тернопілля

Відбулося всеукраїнське традиційне масове сходження на найвищу вершину України – Говерлу.

«Говерляна» – так охрестили перше велелюдне сходження на гору його організатори й учасники рівно півстоліття тому – 1964 року. Цьогоріч дехто з них також узяв участь у ювілейному поході, присвяченому 200-літтю від дня народження Кобзаря. Маршрут цьогорічної Говерляни долали понад 500 чоловік – як ветерани туризму й альпінізму, так і молодь та навіть діти. Незважаючи на українські несприятливі погодні умови, зокрема сильний вітер, на Говерлі лунали «Заповіт» Тараса Шевченка і Гімн України. Учасники вшанували пам'ять засновників

Говерляні – 50

Учасники Говерляни-1964 перед ювілейним сходженням

Говерляни і всіх тих людей, котрі докладали зусиль для проведення щорічних сходжень упродовж минулих десятиліть. Оргкомітет Говерляни-2014 – Львівська обласна федерація

спортивного туризму, туристично-альпіністський центр «Скеля» опікувався контактами з представниками туристично-альпіністських осередків України, які готували групи

учасників, організацією разом зі Львівською залізницею чартеру «Львів-Ворохта-Львів», забезпеченням маршруту сходження і рятувальною службою.

Серед учасників Говерляни-2014 найбільше, як і завжди, було школярів і студентів Львова та області (особливо Жовкви), працівників київського заводу ім. Антонова, представників Чернігова, Одеси, Дніпропетровська та інших міст. І яка Говерляна без польських туристів, що подорожують Карпатами в будь-яку пору року?!

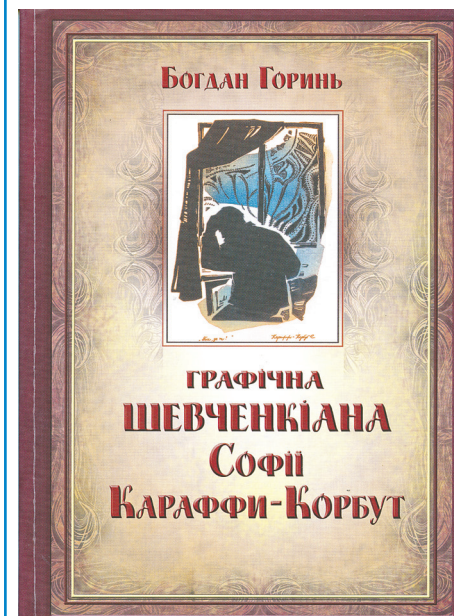
Організатори заходу подбали також і про пам'ятні свідоцтва, які отримали всі його учасники.

Віра КАРПЕНКО,
учасниця Говерляни-2008–2014
Фото авторки

НОВИНИ

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ

У вінок Великому Кобзареві, на відзнаку 200-річчя від дня його народження, свою вагому гірляндю вписав відомий громадсько-політичний діяч, мистецтвознавець і письменник Богдан Горинь. В університетському видавництві «Пульсари» вийшла його нова змістовна, ошатно оформлена, багато ілюстрована літературно-художня книжка «Графічна Шевченкіана Софії Караффи-Корбут».

Яскраві, часом драматичні епізоди емоційного життя цієї видатної мисткині (1924–1996), станковий живопис якої сягнув найвищого світового рівня, Б. Горинь уже відтворював у художньо-документальному романі-колажі «Любов і творчість Софії Караффи-Корбут» (Львів, «Апріорі»–2013). У новому виданні, присвяченому ювілею Великого Кобзаря і 90-річчю від дня народження видатної львівської художниці, автор сконцентрував увагу на її чи не найприкметніших – з багатогранного мистецького доробку – ілюстраціях саме Шевченкових творів. Зібрані воедино й професійно упорядковані по розділах, паралельно подані літературні й графічні образи в геніальній інтерпретації гармонійно поєднуються, підсилюючи емоційний вплив на читача: талановита художниця надала зримості поетичному слову.

Дослідження знаного фахівця розраховане на учнів і викладачів художніх ліцеїв (училищ), академії мистецтв, учителів загальноосвітніх шкіл, а також усіх шанувальників геніального Кобзаря й видатного ілюстратора його поезій. Приємно зазначити, що наклад видання, як на наш час, досить пристойний – 1300 примірників.

Гриць ГАЙОВИЙ

ДИТЯЧІ РОБОТИ З КРЕМЕНЧУКА

З 26 квітня до 30 травня в столиці, в Національному музеї Тараса Шевченка працює виставка «Тече вода в синє море...» графічних робіт дітей і підлітків із Кременчука, присвячена 200-річчю від дня народження Т. Шевченка. Представлено тридцять творів тридцяти юних художників. Вірші діти обирали самі. Копії робіт школярів побачили мітингувальники на Майдані. За словами кураторки проекту, художниці й керівника приватної художньої майстерні «Око» Оксани Бойко, вони зраділи тому, як на малюнках поезії Кобзаря накладаються сучасні реалії.

Інф. «КіЖ»

Тетяна ШНУРЕНКО

**«Січень зародить, лютий при-
гріє, марець напоїть, квітень
забрунькує, а май замає».**
**Якось раптово все розквіт-
ло, зацвіло та запаморочило
голову, душу і серце розмаєм,
цвітом, барвами, духмяним
ароматом весни, життя та щас-
тя. Попереду – вихідні. Усі – на
природу. Уже кує зозуля, соло-
вей з солов'їхою ось-ось
почнуть висиджувати пташе-
нчат. Кажу «почнуть висиджува-
ти» тому, що вони це роблять
разом: солов'їха сидить в гніз-
ді, вигріває-висиджує солов'ят,
а він тим часом звеселяє її та
нас своїм співом. Ліси, гаї та
луки наповнюються щебетом-
лементом. Наші пращури цієї
пори виходили до землі на-
віть серед ночі. Про це та інші**

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Жовтобрюх – велика неотруйна змія.

Жовтобрюха – маленька пташка із жовтим черевцем сімейства горобце-подібних.

Жоломія – різновид сопілки. «Гусак грає в жоломію, возбраний музика» (українська народна пісня).

Жорно – старовинний ручний млин для зерна. Вислів «узяв його на свої жорна» означає, що почав когось судити, висміювати, оговорювати. Ще «жорном» називають старовинну дитячу зимову гру: до вмерзлого в ставку стовпа прив'язують довгу палю з колесом. До цього колеса прив'язували санчата. Одні розкручували жердину з колесом, інші намагалися всидіти в санчатах, які мчали по льоду.

традиції, свята, обряди початку травня читайте далі. А розпочнемо нашу розповідь однією із «Юр'ївських легенд».

«Вночі на Юрія повертався чоловік з міста. Коні потомилися і ледве плутили ногами. Треба було їхати лісом. Місяць ще не сховався і було темно. Тишина й темрява в лісі наганяли страх, і чоловік щохвилини озирався. Раптом між деревами заблїмав вогонь. Він подумав, що це також подорожні отаборилися на ніч і запалили вогнище. Не довго думаючи, він повернув коней і поїхав просікою до вогню. Підїжджає, дивиться, а там немає ні однісінького воза, тільки сидить молодий чоловік, перед ним горить свічка, а навкруги сила-силенна вовків. Усі вони роти пороззявляли, язики повисолоплювали, наче пси у велику спеку, та, як лагідні щенята, дивляться на того чоловіка, що сидить серед них. Хоч подорожній дуже злякався вовків, але святого Юрія впізнав одразу.

– Не бійся, – каже святий Юрій, – вовки тебе не зачеплять. Вони зібралися сюди поскаржитися на тебе, що ти здобич у них відбиваєш. Шануйся, бо й сам здобиччю для них можеш стати» (О. Воропай, «Звичаї нашого народу»). За народними віруваннями та легендами, святий Юрій – захисник звірів, а, особливо, вовків. «Вовк – Юркова собака». Про святого Юрія та інші свята читайте далі.

НЕМА КРАЮ БЕЗ ЗВИЧАЮ

2 травня – Івана Старопечерника. За народною традицією в цей день жінки виносили до річок чи ставків наткане за зиму полотно. Тут його замочували у воді, сушили та вибілювали на травневому сонці.

3 травня – «Холодний травень і сонячний червень – комори і погребі будуть повні».

4 травня – Глинов'яз. Гончарі пробувають глину – чи дозріла. Для виготовлення

посуду до неї замішували хлібні зерна. У таких глеках вода не застоювалася, а страва довше не скисала.

5 травня – колись цього дня висівали «цибулю від семи недуг». До цієї пори намагалися не виганяти худобу та коней на пасовиська. А відтепер «травнева роса краща від вівса».

6 травня – «Юрій весну починає, а Ілля (2 серпня) літо закінчує». Святий Юрій оберігає домашніх та лісових тварин. Одну з таких давніх історій ми вже розповіли. Про Юрієву росу також ходять легенди. Один із таких обрядів має назву «збирання роси». Кілька родин, які «сусідилися городами», заздалегідь домовлялися про збирання роси на Юрія. Святково одягнувшись, прихопивши «наїдки», до сходу сонця сходилися в одній з осель. Як тільки «прокидався досвіт», господиня казала: «Пора вже йти, сонце дає відтінки». У поле ходили

попарно – чоловік і жінка, хлопчик і дівчинка. Дорогою мовчали, не розмовляли. Коли віталися із зустрічними – лише кивали. На межі городів розстеляли білі скатертини, клали на них сніданок. Далі за традицією тричі обходили ниву. Першим ішов господар із хлібом на рушнику, за ним – усі. Потім дорослі долонями збирали росу в пляшечки. Вона була «вельми помічна». Після цього всі роззувалися, ходили босоніж, обрискували одне одного, вмивалися, бажали одне одному: «З роси вам!» Колись на Уманщині «дівчата із зеленого жита плели вінки, святити їх в церкві, а коли йшли хресним ходом усі в поле, клали на хоругви. Бо то й гарно, й жито, кажуть, від того краще родить. А ще дівчата клали ці вінки собі на голови – щоб голова не боліла» (Олекса Воропай, «Звичаї нашого народу»).

На Юрія колись виганяли худобу на пашу. Так у Куп'янському повіті на Харківщині, виганяючи худобу, господар розстеляв по землі червоний пояс і через нього переганяв корів, овець, коней і «всяку німину». У північних районах України господар клав не пояс, а кожух вовною догори. На Гуцульщині, ранком на Юрія гасди розкладали ватри (вогнища) і поміж ними, як крізь ворота, проганяли худобу. Трембітарі «трембітали на виступ». Люди казали: «Юрій виганяє худобу на долини та полонини».

7 травня – Сави та Овсія. «Овсій – овес сій». «У травні дощ надворі – у серпні хліб в коморі».

8 травня – Марко Ключник. Співочі птахи летять уже зграями. На Ключника господині нарівняли великі жмутки кропиви, вимітали такими вінниками оселю. Потім старанно вимивали підлогу, замітали «від порога і до дороги». «Скільки у травні дощів, на стільки років врожаю». «До Ключника не зацвіли яблуні – на неврожай». «Як у травні дощ і грім – буде щастя й радість всім».

СМАЧНОГО!

Мачанка – традиційна українська підлива. В основі – сметана і цибуля. Але сьогодні ми додамо до неї французького присмаку. Ця підлива чудово доповнює вареники, голубці, галушки

і навіть звичайну гречану кашу чи варену картоплю.

Інгредієнти: сметана 400 г, цибуля 2–3 шт., вино біле сухе 100 мл, борошно пшеничне 1 ст. л., олія для смаження, сіль за смаком.

Цибулю почистити, порізати (як забажаєте) і тушкувати на олії до прозорості (приблизно 20 хв. під кришкою на невеликому вогні). Потім посипати борошном, перемішати і всю масу трохи обсмажити. Долити в суміш вина, перемішати і чекати поки підлива закипить. Посолити за смаком, додати сметани, і дати ще раз закипіти (поварити 1 хв. і зняти з вогню). Усе, ніжна мачанка – підлива зі сметани і цибулі готова!

Рецепт від нашої постійної читачки Беленок Вікторії

Газета «Культура і життя»

№ 18 (4590), 30 квітня, 2014 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел.: +38 (044) 498-23-65
Заступник головного редактора
Світлана Соколова

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел.: +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел.: (044) 581-68-15;
e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua

Розповсюдження, передплата, реклама:
тел. +38 (044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс в Каталозі видань України **60969**

Склад Видавничої ради

Віктор Пасак; Оксана Гайдук; Ольга Голинська; Надія Соколенко; Віктор Вечерський; Максим Бударін; Олена Воронько; Світлана Фоменко; Оксана Іонова; Євгенія Крутоголов; Іван Мечков; Лариса Нікіфоренко; Лариса Петасюк; Людмила Чумакова; Михайло Швед.

Дизайн та верстка **Сергія Задворного**

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів тільки з письмового дозволу видавця.

© «Культура і життя»

Наклад **9500**

Ціна договірна

